

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

”Man kan ju inte bolla ärenden med katten”

**En kvalitativ studie om socialarbetares upplevelser av
att arbeta med våld i nära relationer under
coronapandemin**

Författarnas namn:
Lovisa Björk och Moa Hult

Kandidatuppsats SOPA 63
Aktuell termin VT 2021
Handledare: Elisabeth Carlstedt

Abstract

Authors: Lovisa Björk and Moa Hult

Title: “You can’t discuss cases with the cat” – A qualitative study on social workers’ experiences of working with domestic abuse during the corona pandemic

Supervisor: Elisabeth Carlstedt

Assessor: Eva Johnsson

Social work has been greatly affected by the corona pandemic. This can be seen in the area of domestic abuse, where social workers have had to adapt to an increase in domestic violence and victims who are now forced to isolate. This can be attributed to the restrictions the governments around the world have enforced on the populations to fight the pandemic. Since social workers are fundamental when it comes to helping domestic abuse victims, it is important to understand how the corona pandemic has affected their work. The aim of this study was therefore to examine how social workers have perceived their work with domestic abuse during the corona pandemic, including how their work has changed. Furthermore, this study examined how social workers have used their discretion, as well as the impact the increased use of digital tools have had on their work. The method we used in this study was qualitative interviews with seven social workers who work with domestic abuse and had done so before the pandemic. When analysing our results, we applied Michael Lipsky’s theory on street-level bureaucracy, Breit, Egeland and Bring Løberg’s concept of cyborg bureaucracy, as well as other theories on work environment and communication. We found that the biggest changes the social workers experienced were changes in their use of discretion, the consequences of increased use of digital tools, and working from home. The social workers experienced different types of restrictions in their discretion, but what was common for all of them was that they could use their discretion to get around the limitations that the pandemic has caused in the work with their clients. Moreover, social workers could see both positive and negative aspects of the use of digital tools in their work. Finally, while social workers experienced some negative consequences of working from home, the majority still argued for keeping parts of it even after the restrictions are lifted.

Key words: Domestic abuse, social work, discretion, digitalisation, corona pandemic

Tack!

Vi vill börja med att tacka våra intervjupersoner för att de har ställt upp och gett både uttömmande och intressanta svar. Utan er hade den här studien inte varit möjlig. Tack!

Vi vill även tacka vår handledare Elisabeth Carlstedt för bra feedback och stöttning genom processen. Vi vill slå ett extra slag för de frågor du ställde om våra analytiska poänger som gav oss en tankeställare, vilket ledde till att vi tillslut fick ihop vår analys.

Tack Moa, för att du stått ut med mina humörsvängningar och för att du sagt till mig när det var dags att ta en paus, även när jag inte förstod det själv. Tack för att du fortfarande är min vän och att vi fortfarande har lika roligt ihop efter så lång tid av arbete. Tack för alla promenader, trevliga samtal och alla avsnitt av olika tv-serier som höjt stämningen när vi var trötta. Jag är så glad att vi skrev den här uppsatsen tillsammans! Vi klarade det!

Tack Lovisa för att du har lyssnat på alla mina klagomål, för att du har fått mig att må bättre när jag inte ville jobba längre och för att du orkade med alla gånger jag bara blev irriterad på allt. Tack så mycket för alla härliga stunder tillsammans! Jag har haft så roligt med dig den här tiden, oavsett om vi slet med uppsatsen, var ute på promenad, eller kollade på serier ihop. Jag är så glad över att vi skrev ihop, jag hade inte klarat det utan dig. Jag ser fram emot att fortsätta våra långa och krokiga diskussioner under många träffar i framtiden!

Innehållsförteckning

1	Problemformulering	1
	1.1 Syfte.....	3
	1.2 Frågeställningar.....	3
2	Tidigare forskning	3
	2.1 Våld i nära relationer.....	3
	2.2 Våld i nära relationer och coronapandemin	5
	2.3 Arbetet med våld i nära relationer.....	6
3	Teoretiska utgångspunkter	8
	3.1 Gräsrotsbyråkrater och handlingsutrymme.....	9
	3.2 Digitalisering.....	11
	3.3 Samtal och relationer	12
	3.4 Arbetsmiljö.....	13
4	Metod	14
	4.1 Metodologiska överväganden.....	14
	4.2 Urval.....	15
	4.3 Bearbetning och analys.....	16
	4.4 Metodens tillförlitlighet.....	18
	4.5 Forskningsetiska överväganden.....	18
	4.6 Arbetsfördelning.....	20
5	Resultat och analys	20
	5.1 Arbetet innan coronapandemin.....	21
	5.2 Handlingsutrymme under coronapandemin.....	23
	5.2.1 Är det här okej ens? - Inskränkningar i arbetet under coronapandemin.....	24
	5.2.2 Jag litar på er - Om att inte ha så stora begränsningar i sitt arbete under corona.....	25
	5.2.3 Vi socionomer är lojala mot våra klienter - Användande av handlingsutrymme.....	26
	5.2.4 Analys av handlingsutrymme	27
	5.3 Digitalisering under coronapandemin.....	29
	5.3.1 En femåring vill ju inte prata med mig - Negativa aspekter av digitalisering	29
	5.3.2 Motivationsarbetet tvingas fram - Positiva aspekter av digitalisering.....	33
	5.3.3 Analys av digitalisering.....	35
	5.4 Jag låser in mig i en garderob - Hemarbete under coronapandemin.....	36
	5.5 Sammanfattning av analys.....	39
6	Diskussion	40
	Referenslista:	44

1 Problemformulering

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem. Det vanligaste våldet kvinnor utsätts för är våld i hemmet (Rauhaus, Sibila & Johnson 2020, s. 669f.).

Brottsförebyggande rådet (2020) visar att i fall där kvinnor blev misshandlade år 2019, var förövaren en partner till kvinnan i 31% av fallen. För män var motsvarande siffra 6%. Den pågående coronapandemin har påverkat både problemets omfattning, och möjligheten att bedriva samhälleliga insatser för att avhjälpa det, framför allt genom de olika restriktioner som införts. Den här studien undersöker socialarbetares erfarenheter av arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att hjälpa de som utsätts för våld i nära relationer (Ekström 2016, s. 38ff.). Socialarbetare kan arbeta med både våldsutsatta personer, våldsutövare och barn som utsatts för och bevittnat våld. Det finns många olika insatser som kan sättas in för våldsutsatta och våldsutövare, bland annat praktiskt och ekonomiskt stöd som hjälp med boende och rättshjälp. Det finns vidare samtal och behandlingsstöd för alla berörda, exempelvis behandlande samtal och gruppsamtal. Socialarbetare gör även riskbedömningar och utredningar i fall av våld i nära relationer (Jönsson et al. 2016). Våldsutsatta kan även få hjälp via ideella organisationer som kvinnojourer. Kvinnojouren Lund (2020, s. 6) beskriver att de under coronapandemin har arbetat kontinuerligt med aktiviteter, digitala stödsamtal och gruppsamtal. De har satsat extra på stödsamtal och informationsspridning med målet att stärka deltagarna och skapa en framtidstro.

I Socialstyrelsens handbok, skriven av Jönsson et al. (2016, s. 10), står det att det är socialnämndens ansvar att stödja våldsutsatta. I texten står det också att det inkluderar hjälp till de våldsutsatta att förändra sin situation. Jönsson et al. (2016, s. 32f.) skriver även om riktlinjer och information i förhållande till vikten att våga fråga om våld. Enligt handboken är det en grundläggande förutsättning för att hjälpa våldsutsatta och hur frågorna ställs och under vilka omständigheter det görs är viktigt. Intressant är att det inte nämns i riktlinjerna hur det här ska göras i en

situation när samtalet sker på distans, exempelvis via telefon eller över digitala plattformar. Under coronapandemin har användandet av digitala verktyg inom socialt arbete ökat.

Det går ofta att se en ökning av våld i hemmet under orostider såsom naturkatastrofer och finanskriser när människor utsätts för stress och trauma i form av exempelvis arbetsförlust (Rauhaus, Sibila & Johnson 2020, s. 668). Till skillnad från naturkatastrofer och tidigare pandemier har den nuvarande coronapandemin fått den konsekvensen att vitala hjälporganisationer håller stängt. Det innebär att det stöd och hjälp som funnits vid liknande situationer numera inte finns att tillgå, vilket försvårar ytterligare för utsatta att få hjälp (Campbell 2020, s. 2). Det går att identifiera faktorer som ökar risken för våld baserat på tidigare pandemier. De faktorerna inkluderar ekonomisk osäkerhet, arbetslöshet eller minskad arbetstid, karantän och social isolering. Tidigare pandemier som har tvingat människor till karantän, exempelvis SARS och influensa A-virus, visade att isolering kan resultera i ensamhet, depression, stress, post-traumatiskt stressyndrom, sömnsvårigheter och användning av droger, vilket i sin tur ökar risken för våld. Många vårdinrättningar och andra sociala instanser erbjuder någon form av digitalt stöd under coronapandemin. När en våldsutsatt person blir isolerad med sin våldsutövare blir det dock svårt för denne att söka hjälp och stöd via digitala medel, då den våldsutsatta exempelvis blir övervakad av sin partner (Muldoon et al. 2021, s. 2).

Tidigare forskning lägger stort fokus på hur våld i nära relationer ökat under coronapandemin samt hur den har påverkat utsattas möjligheter att söka hjälp. Däremot finns det brister i forskningen när det kommer till socialarbetares upplevelser av arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin. Som ovan beskrivet är det kommunen som har det största ansvaret för att hjälpa våldsutsatta personer. Dock är det socialarbetare som möter och arbetar med våldsutsatta personer. Därför är det av vikt att undersöka hur socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer upplever sitt arbete under coronapandemin.

1.1 Syfte

Syftet med undersökningen är att studera socialarbetares upplevelser av arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin.

1.2 Frågeställningar

- Upplever socialarbetare att deras arbete med våld i nära relationer har förändrats under coronapandemin, och i så fall hur?
- Hur har socialarbetare använt sitt handlingsutrymme under de nya arbetsvillkor som kommit med coronapandemin?
- Hur har digitala verktyg påverkat arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin?

2 Tidigare forskning

I det här avsnittet kommer vi att presentera tidigare forskning som gjorts på området. Den forskning som finns lyfter framför allt våld i nära relationer som ett samhällsproblem, våld i nära relationer under coronapandemin samt arbetet med våld i nära relationer. De sökforum som vi har använt för att finna relevant forskning är: Lubsearch, Swepub, Libris och Google Scholar. Den information och forskning vi använt har i största möjliga mån varit peer reviewed. De sökord som använts för att finna relevanta verk och publikationer är: "Våld i nära relationer socialt arbete", Domestic violence social work pandemic, artiklar våld i nära relationer, Domestic violence pandemic, brottsförebyggande rådet våld i nära relationer; "digitalisering socialt arbete", våld i nära relationer och socialt arbete, våld i nära relationer interventioner.

2.1 Våld i nära relationer

Forskning om våld i nära relationer fokuserar vanligtvis på våldets omfattning, vilka riskfaktorer som finns för våld och de våldsutsattas upplevelser av våldet. Fokus ligger på vilka typer av våld som finns samt vilka konsekvenser våldet får för de våldsutsatta. Tidigare forskning berör även samhällets syn på våld i nära

relationer genom tiderna. På senare år har det kommit mer forskning om våldsutövare och de som arbetar med våld i nära relationer.

Ekström (2016, s. 45f.) tar i sin avhandling upp de många utredningar som genom åren gjorts angående våld i nära relationer. Speciellt under 60- och 70-talen började våld i nära relationer uppmärksammas, då det gick från att vara någonting som hanterades i hemmet till att talas öppet om. I och med det blev det tydligt att samhället inte var rustat för att hantera det växande samhällsproblemet. Synen på våldet prioriterades, misshandel i hemmet ansågs inte längre vara accepterat. Utsatta skulle få lättare att skaffa hjälp och socioekonomiska förklaringar till våldet började undersökas. Under 90-talet började även våldsutsatta kvinnor officiellt att ses som brottsoffer. Samtidigt infördes flera reformer för att bland annat göra våldet till en jämställdhetsfråga och hitta förklaringsmodeller till problemet. Ekström (ibid.) menar vidare att det är viktigt att inte generalisera, eller se det som att alla män är våldsamma samt att komma ihåg att våld sker inom alla samhällsklasser.

När det kommer till våld menar Rauhaus, Sibila och Johnson (2020, s. 669f.) att det vanligaste våldet är våld i hemmet. De presenterar olika typer av våld i hemmet, bland annat fysiskt våld, emotionellt våld och hot, sexuellt våld, ekonomiskt våld och digitalt våld. Hydén (2016, s. 4) lyfter i sin artikel vilka konsekvenser det får att vara utsatt för våld i nära relationer. Författaren fokuserar här på mäns våld mot kvinnor och menar att det finns mycket forskning kring effekterna på kvinnors livskvalitet och hälsa när de blir utsatta för våld i nära relationer. Här delas effekterna in i tre kategorier. Den första är kroppsligt trauma såsom skador på skelett eller kroppens andra mjukdelar. Den andra är psykologiskt trauma och stress som exempelvis PTSD, depression och självmordsbenägenhet. Den tredje kategorin är rädsla och bristande kontroll över det egna livet.

En annan aspekt som lyfts i tidigare forskning är att även barn och husdjur i 60% av fallen där våld förekommer i hemmen riskerar att utsättas. Att husdjur utsätts ses som en indikator på eskalerat och/eller mer frekvent våld i hemmet. Faktorer som arbetslöshet, minskad inkomst och social isolering kan också bidra till ökat

våld i hemmet. Detsamma gäller även för en ökad alkoholkonsumtion (Campbell 2020, s. 1f.).

2.2 Våld i nära relationer och coronapandemin

Tidigare forskning om våld i nära relationer under coronapandemin fokuserar på de konsekvenser pandemin fått för våldsutsatta. Dels lyfts isolering och restriktioner som en orsak till ökat och eskalerat våld. Dels lyfts svårigheter för våldsutsatta personer att söka hjälp när vitala hjälporganisationer stänger ner.

Rauhaus, Sibila och Johnson (2020, s. 668) lyfter i sin artikel att en konsekvens av coronapandemin är att våldsutsatta personer blir isolerade tillsammans med sin förövare under längre perioder. Samtidigt tillkommer andra stressfaktorer som arbetslöshet, oro för hälsa samt brist på socialt stöd, vilka påverkar situationen negativt. Författarna beskriver vidare att det skett en stor internationell ökning av våld i hemmet sedan coronapandemins utbrott, då de globala riktlinjerna tvingar människor att stanna hemma.

På grund av de restriktioner som införts till följd av pandemin, som exempelvis uppmaningar att stanna hemma, stängda skolor och övriga organisationer och verksamheter, står de som utsätts för våld i hemmet nu inför en ännu svårare situation än vanligt. De stängs in med den som utsätter de för våld samtidigt som de har liten eller ingen kontakt med omvärlden. Ofta väntar den som blir utsatt för våld med att anmäla tills förövaren lämnat platsen. Att vara isolerad med sin förövare gör det svårare för den utsatta att anmäla våldet. Verksamheter som skolor, kyrkor och bibliotek, som annars innebär ett stöd för de som blir utsatta för våld i hemmet, håller nu stängt. Det har lett till att de utsatta nu även förlorat det skydds nätet och blir ännu mer isolerade. Isolering är en vanlig taktik som används av våldsutövare och de rådande omständigheterna underlättar för förövarna att utöva kontroll över sina offer (Campbell 2020, sid. 1).

Likt Campbell lyfter Kvinnojouren Lund (2020, s. 2ff.) i sin undersökning coronapandemins effekter på våld i hemmet. Konsekvensen av pandemins restriktioner har blivit ökat våld och kontroll över kvinnor och ungdomar i

hemmet samt ökad isolering. 90% av Kvinnojouren Lunds undersökningsdeltagare uppgav att de har utsatts för eller bevittnat våld i hemmet. Det har då till största del handlat om psykiskt våld. På frågan om deltagarna någon gång tänkt att de skulle vilja söka hjälp svarade 30% av deltagarna ja. Samtliga uppgav att de gärna ville be om hjälp men att de inte ville involvera socialtjänsten. 50% svarade nej på frågan om de någon gång tänkt på att söka hjälp med motiveringen att de var rädda för konsekvenserna.

En framtingad "lockdown" till följd av coronapandemin får konsekvenser som isolering, social distansering, vardagsrutiner som rubbas och ekonomiska konsekvenser. En konsekvens vid humanitära katastrofer är att våld eskalerar, vilket slår hårdast mot de mest utsatta grupperna i samhället. Våld mot kvinnor har ökat under coronapandemins isolering. Kvinnor som tidigare blivit utsatta visade sig lida högre risk att drabbas av våld även under pandemin och de kvinnor som hade haft problem med sin psykiska hälsa och blev utsatta för våld under pandemin, visade på allvarligare grader av psykisk ohälsa (Sediri et al. 2020, s. 749ff.).

2.3 Arbetet med våld i nära relationer

Tidigare forskning som berör arbetet med våld i nära relationer lyfter vilka insatser som finns att sätta in. Socialarbetarens handlingsutrymme samt de möjligheter och svårigheter som de ser lyfts också. Tidigare forskning lyfter även den digitalisering som sker inom socialt arbete generellt och de möjligheter och svårigheter som den för med sig.

Ekström (2016, s. 90) beskriver i sin avhandling några av de insatser som socialtjänsten kan sätta in för att hjälpa våldsutsatta. Vanliga insatser är samtalsstöd samt praktisk och ekonomisk stöd och hjälp med boende. Det varierar bland socialarbetare hur lätt de tycker det är att hitta boende. Det finns en skillnad i hur socialarbetare bedömer behovet av skyddat boende; vissa sätter in insatsen även om det inte finns en tydlig hotbild, andra använder insatsen endast då det finns ett uttalat hot. De flesta av socialarbetarna anser att bostadsbristen är deras största svårighet. Ekonomiskt och praktiskt stöd kan vara allt från att förmedla

kontakter, följa med till rättegång eller vårdcentral, fylla i blanketter och hänvisa vidare till olika instanser som kan hjälpa till med exempelvis försörjningsstöd. Enligt Ekström (ibid.) varierar insatsen stöd och behandling mest mellan kommunerna. Vissa kommuner erbjuder samtal och behandling, andra gör det i mindre utsträckning, och vissa erbjuder det inte alls utan lotsar vidare till andra organisationer som kan erbjuda samtal och behandling. Även vad insatsen innebär kan variera. Det kan röra sig om allt från tema-baserade samtal till behandlingssamtal, till gruppsamtal.

Ekström (2016, s. 103ff.) lyfter även socialarbetarnas handlingsutrymme och den motsägelsefullhet som socialarbetare känner. Genom ramlagstiftningen får socialarbetare stort handlingsutrymme samtidigt som det begränsas i de föreskrifter från Socialstyrelsen som de ska följa. En annan faktor som försvårar handlingsutrymmet är de olika tolkningarna och bedömningarna som socialarbetarna gör i sitt arbete. Olika socialarbetare kan få olika gehör och stöd för att sätta in en viss insats, vilket i sin tur innebär att handlingsutrymmet kan se olika ut även inom en och samma arbetsplats. Vilka insatser som finns att tillgå påverkar vad och hur mycket socialarbetarna kan göra för sina klienter. Socialarbetarna blir tvungna att hitta olika strategier för att kunna utföra sitt arbete inom deras handlingsutrymme.

I det professionella arbetets kultur menar Svensson och Larsson (2017, s. 41) att det finns en föreställning om att möten, samtal och bedömningar bör ske ansikte mot ansikte med klienten. Författarna menar dock att det finns tre centrala poänger med att utveckla klientkontakten genom digitalisering. Den första poängen är att tröskeln sänks för kommunikation, vilket blir viktigt för att fånga upp personer som annars faller mellan stolarna. Chatt eller annan närvaro på nätet kan underlätta för socialarbetare att komma i kontakt med människor som inte klarar av eller vågar söka sig till socialtjänsten för fysiska möten. Den andra centrala poängen är att skapa en fungerande distanskommunikation, vilket kan förbättra utredningsverksamheten. Den tredje poängen är att anpassa det sociala arbetet efter den ökade teknikanvändningen i samhället, för att kunna bedriva ett välfungerade och tillgängligt socialt arbete.

I och med coronapandemin har socialarbetare behövt tänka om kring insatser då de rådande restriktionerna har hindrat fysiska möten. Det har skett en ökning i användandet av digitala medel för att söka hjälp och stöd under coronapandemin. Dock är det svårt att söka hjälp och stöd via digitala medel i fall av våld i hemmet och sexuella övergrepp. Det blir extra viktigt med möjligheter att besöka verksamheter, dels för att den våldsutsatta kan vara i behov av vård eller stöd med anmälningar eller liknande. Dels eftersom den våldsutsatta är inlåst tillsammans med sin förövare under pandemins restriktioner, vilket innebär att de sällan har en säker plats att söka hjälp och få konsultation genom digitala medel (Muldoon et al. 2021, s. 2).

Även Barsky (2020) lyfter i sin artikel problem som uppstår när organisationer övergår till digitala verktyg för att minska spridningen corona. En av utmaningarna är att behålla sekretessen på digitala plattformar. Vissa digitala kommunikationsmedel är skyddade och krypterade för att försäkra sekretess, dock har inte alla organisationer tillgång till dessa. Dessutom är det inte alla klienter som har tillgång till de säkra plattformarna vilket kan orsaka problem.

3 Teoretiska utgångspunkter

Nedan följer de teoretiska ramar som vi har valt att utgå ifrån i den här studien. De teorier och begrepp vi har valt att inkludera i vårt teoretiska ramverk är: *gräsrotsbyråkrater och handlingsutrymme, digitalisering, samtal och relationer* samt *arbetsmiljö*. Lipskys (1980) teori om gräsrotsbyråkratens roll definierar gräsrotsbyråkraterna som offentliga tjänstemän som möter människor i sitt arbete samt har ett stort handlingsutrymme i sin tjänst. Teorin kommer att användas i analysen av empirin för att förstå hur socialarbetare använder sitt handlingsutrymme för att bedriva socialt arbete i en krissituation. Digitalisering innebär en övergång från fysiska möten till möten via digitala verktyg. Digitaliseringsbegreppet används i analysen för att fördjupa förståelsen av hur det ökade arbetet med digitala verktyg har påverkat socialarbetares arbete med våld i nära relationer samt hur det har snabbat på en redan existerande utveckling. I studien använder vi särskilt Breit, Egeland och Bring Løberg begrepp *cyborg bureaucracy*, som är en utveckling av Lipskys (1980) begrepp gräsrotsbyråkrati.

Samtal och relationer är grundläggande i socialarbetares arbete och en förutsättning för arbetet med våld i nära relationer. Samtal och relationer kan i samband med digitaliseringsbegreppet användas för att belysa gräsrotsbyråkratens nya svårigheter i arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin. I analysen kommer teorier om samtal och relationer att användas för att för att få en djupare förståelse för digitaliseringens effekter på socialt arbete. Arbetsmiljö är också ett centralt begrepp, som innefattar allting som händer inom organisationen. Begreppet blir viktigt att lyfta i förhållande till det ökade hemarbetet, de nya avvägningarna kring sekretess och arbetet på digitala plattformar. I analysen kommer teorier om arbetsmiljö att användas för att få en djupare förståelse för hur övergången till hemarbete har påverkat socialarbetarnas arbete.

3.1 Gräsrotsbyråkrater och handlingsutrymme

Under studiens gång har socialarbetarnas möjlighet att använda sitt handlingsutrymme uppkommit i tidigare forskning såsom i Ekström (2016) och i de intervjuer vi genomfört. Av den anledningen är det av intresse för studiens analys att ha med Lipskys (1980) teori om gräsrotsbyråkrater och handlingsutrymme.

Public service workers who interact directly with citizens in the course of their jobs, and who have substantial discretion in execution of their work. (Lipsky, 1980, s. 3)

Lipsky (1980, s. 3) beskriver att gräsrotsbyråkrater kan vara bland annat socialarbetare, lärare, poliser, domare, advokater samt hälso- och sjukvårdspersonal. I den här studien kommer definitionen gräsrotsbyråkrat att syfta på socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer. Lipsky (1980, s. 13ff.) lyfter att gräsrotsbyråkraterna har ett stort handlingsutrymme i sitt arbete med klienterna. Det innebär att gräsrotsbyråkraten har stort utrymme att ta beslut kring sin klient. Det här innebär dock inte att gräsrotsbyråkraten är helt fri i sitt handlande. Organisationens regler, lagar och policys sätter upp ramarna för inom vilka en gräsrotsbyråkrat kan handla. Dock arbetar gräsrotsbyråkraten ofta i situationer som är för komplicerade för att reduceras till formella regler samt att

dennes arbete kräver en omdömesförmåga på en mellanmänsklig nivå. Det vill säga att arbetet kräver att gräsrotsbyråkraten kan göra individuella bedömningar och tillämpningar av regler och lagar i varje enskilt fall. Lipsky (1980, s. 72f.) beskriver att gräsrotsbyråkraten är en förespråkare för sin klient och använder sin kunskap, förmåga och position för att försäkra att klienten får den bästa behandlingen utifrån de begränsningar som organisationen har.

Lipsky (1980, s. 25) menar att förhållandet mellan gräsrotsbyråkrater och ledning har två primära karaktärsdrag. Den första är att relationen mellan de båda är konfliktfylld då gräsrotsbyråkraterna värnar om sitt handlingsutrymme och jobbar mer klientorienterat, medan ledningens intresse är mer fokuserat på resultaten. Den andra aspekten är att de båda aktörerna är beroende av varandra. Det här innebär i sin tur att handlingsutrymmet är någonting som hela tiden förhandlas och omförhandlas mellan gräsrotsbyråkrat och ledning. Gräsrotsbyråkraten är mån om att värna om sitt handlingsutrymme. En taktik för att behålla sitt handlingsutrymme menar Lipsky (1980, s. 21) är att gräsrotsbyråkraterna har lärt sig att använda redan existerande direktiv och administrativa bestämmelser för att komma runt reformer som begränsar deras handlingsutrymme.

Johansson (1992, s. 41ff.) lyfter också Lipskys begrepp gräsrotsbyråkrat men utvecklar definitionen av direktkontakt med medborgarna och anser att det är viktigt att skilja på olika former av klientkontakt. Även kontakt över telefon eller skriftlig korrespondens bör räknas till definitionen gräsrotsbyråkrati. Gräsrotsbyråkratens kännetecken är relationen till och arbetet med klienterna. Relationen omges och bestäms till stor del av den organisation som gräsrotsbyråkraten arbetar i. Det gör att gräsrotsbyråkraten hamnar mellan två olika typer av krav, dels klientens krav, dels organisationens krav. Johansson (1992, s. 45) menar vidare att gräsrotsbyråkratens roll är gränsöverskridande. Det innebär att denne för det första har förstahandsinformation om klienten och för det andra har kunskaper om de organisatoriska möjligheter som finns tillgängliga för klienten. Gräsrotsbyråkraterna är ensamma om den här dubbla rollen inom organisationen, vilket gör att de har stor makt.

3.2 Digitalisering

Användandet av digitala verktyg och deras påverkan på det sociala arbetet har figurerat i tidigare forskning, exempelvis i Svensson och Larsson (2017) samt i våra intervjuer. Av den anledningen är av intresse att använda teorier som berör digitalisering för att analysera empirin.

Breit, Egeland och Bring Løberg (2019, s. 149) lyfter det faktum att det skett en ökad användning av digitala verktyg inom socialt arbete. Digitaliseringen har fört med sig både produktiva och utmanande konsekvenser. Tack vare teknologin kan klienter få bättre tillgång till tjänster och system samt att kvaliteten i arbetet ökar. Nackdelarna är mindre mänsklig kontakt, mindre handlingsutrymme för professionella samt att grupper riskerar att uteslutas eller helt stängas ute från systemet. För socialarbetarna kan det leda till mer effektivt arbete, samtidigt som det kan påverka klientarbetet då tekniken ersätter fysiska möten. Det påverkar i sin tur relationen mellan klient och socialarbetare, vilket i sin tur påverkar socialarbetarnas handlingsutrymme.

Breit, Egeland och Bring Løberg (2019, s. 150ff.) använder termen cyborg bureaucracy, som ett begrepp för att förklara hur digitalisering på gräsrotsnivå motsätter sig tanken att mänskliga faktorer och digitala faktorer inom socialt arbete är separata. Med andra ord, det författarna menar med cyborg bureaucracy, är att istället för att se på mänskliga faktorer och digitala faktorer inom arbetet som separata, bör de ses som sammanflätade. Det i sin tur får konsekvenser för hur arbetet ser ut, samt för hur det utförs. Samtidigt menar författarna att teknologin inte helt ska ersätta mänskliga interaktioner eller fysiska möten i socialt arbete. I sin teori menar de istället att mer fokus bör ligga på själva integrationen mellan människor och teknologi. Breit, Egeland och Bring Løbergs (2019) begrepp cyborg bureaucracy är en utveckling av Lipskys (1980) begrepp street-level bureaucracy (gräsrotsbyråkrati), och fokuserar på den digitala aspekten av gräsrotsbyråkratin. Författarna menar att en digital utveckling är oundviklig och att definitionen av gräsrotsbyråkraten och dess arbete måste utvidgas till att innefatta socialt arbete kombinerat med digitala verktyg.

Cyborg bureaucracy leder till mer effektivt arbete samt mindre pappersarbete. De utmaningar som finns är anpassning till de digitala verktygen, standardisering av arbetet som får negativa konsekvenser för klientarbetet, samt att det kan bli svårt för klienter som är ovana vid tekniken (Breit, Egeland & Bring Løberg 2019, s. 156ff.). Det finns både fördelar och nackdelar med ökad digitalisering och det är därför viktigt att ta vara på de positiva delarna med tekniken samtidigt som digitala verktyg inte får ta över helt (Breit, Egeland & Bring Løberg 2019, s. 166f.).

3.3 Samtal och relationer

Flera studier lyfter att det är i möten som relationer skapas. Under studiens gång lyftes temat kring relationsskapande i förhållande till arbete på distans många gånger av intervjupersonerna. Det blir därför väsentligt att lyfta teorier om relationsskapande för att senare i studien kunna analysera socialarbetarnas upplevelser av sitt arbete under coronapandemin.

Johansson (1992, s. 77f.) menar att relationen mellan klient och gräsrotsbyråkrat inte alltid sker ansikte mot ansikte. Kontakten kan äga rum med varierande grad av närhet. Med närhet syftar Johansson på i vilken form interaktionen sker, om det är ansikte mot ansikte, via telefon eller skriftlig korrespondens. Minskad närhet kan i klientens fall göra det svårare att upprätthålla sin individualitet och bli hörd. Från gräsrotsbyråkrats sida blir problemet sämre informationsinhämtning och yttligare kontakt med klienten, det går exempelvis inte att läsa kroppsspråk via telefon eller brev. Numera kanske det inte är särskilt vanligt med skriftlig korrespondens om den inte sker via mejl. Däremot kan distansen som uppstår via mejl, telefon eller digitala plattformar ändå innefattas i Johanssons resonemang.

Vad en människa säger stämmer inte alltid överens med tonläge och kroppsspråk. Av den anledningen är det viktigt för relationsskapandet att kunna observera den icke-verbala kommunikationen. Eftersom det ofta är svårare för oss människor att kontrollera kroppens signaler finns det anledning att tro mer på det icke-verbala budskapet än på det verbala (Gordan 2004, s. 86). Kroppsspråk är viktigt i samspelet mellan människor. Genom att spegla varandras kroppsspråk, skapar

parterna i ett samtal ett band mellan varandra. Dessutom visar parterna att de accepterar varandra och lägger även grunden för ett bra förhållande. Allt som allt bidrar kroppsspråk och spegling till att skapa allians mellan samtalsparterna (Pease & Pease 2004, s. 212ff.). När det gäller våld i nära relationer menar Ortiz (2013, s. 45) att det är viktigt att en samtalsledare vågar fråga sin klient om våld. Genom att göra det visar samtalsledaren empati för sin klient, vilket därmed bidrar till att skapa allians och förtroende mellan parterna.

3.4 Arbetsmiljö

För att uppfylla syftet att få en förståelse för socialarbetares upplevelser av deras arbete under coronapandemin behöver vi ha en förståelse för deras arbetsmiljö. Därför har vi valt att lyfta Fricks (2020) beskrivning av arbetsmiljö samt hans tankar om arbetsmiljö under coronapandemin.

Begreppet arbetsmiljö täcker allt som händer på en arbetsplats. Allting från fikapauser till frågor om omorganisation ingår i arbetsmiljön. Den moderna tekniken påverkar vidare den sociala aspekten, exempelvis då digitala möten minskar samtal och träffar, vilket har en effekt på arbetsmiljön (Frick 2020, s. 23ff.). Det är många arbetsgivare som erbjuder, eller beordrar sina anställda att arbeta hemifrån under pandemin. Dock är det viktigt att tänka på att det fortfarande är arbetsgivaren som har ansvar för arbetstagarens arbetsmiljö även vid hemarbete. Arbetsgivare behöver uppmärksamma varje arbetstagares situation då hemarbete kan vara olika för olika personer. Det finns de som arbetar fler timmar hemma än vad de egentligen ska och det finns de som arbetar färre timmar. Därför är det viktigt att chefen är tydlig med vilka krav och förväntningar som finns på hemarbetet. Det är viktigt att chefen är mer lyhörd när arbetstagarna arbetar på distans då det kan vara svårt att uppmärksamma hur arbetstagarna uppfattar sin arbetsmiljö (Frick 2020, s. 148f.).

4 Metod

4.1 Metodologiska överväganden

Vi har valt att använda oss av kvalitativ metod och semistrukturerade intervjuer för att besvara våra forskningsfrågor. Kvalitativa undersökningar används för att få en djupare förståelse inom det område forskaren vill undersöka, samt att det ofta handlar om att analysera personernas perspektiv och reflektioner (Bryman 2018, s. 477ff.). Inom kvalitativ forskning förekommer flexibilitet och minimal struktur. Fördelen med de två aspekterna är att de hjälper forskaren att fånga det perspektiv som det studerade materialet har (Bryman 2018, s. 481f.). Anledningen till att vi har valt en kvalitativ metod är att vi vill studera personers upplevelser och perspektiv, vilket gör metoden mest lämplig för att bevara vår studies forskningsfrågor.

Vi samlade in vårt empiriska material genom att göra sju semistrukturerade intervjuer med socialarbetare. Vi valde att göra sju intervjuer dels för att vi vid den sjätte intervjun kände att vi började få liknande svar som vid tidigare intervjuer, dels för att ha tillräckligt med tid för att bearbeta vårt material. Vid semistrukturerade intervjuer används en intervjuguide men intervjupersonen har fortfarande stort utrymme att tala fritt i förhållande till frågorna (Bryman 2018, s. 263f.). Genom att göra semistrukturerade intervjuer gav det oss möjlighet till flexibilitet i form av följdfrågor och möjlighet att ändra ordningen som frågorna kommer i. Dessutom kunde vi följa intervjupersonen i dennes upplevelser. Under intervjuernas gång anpassade vi frågorna i vår intervjuguide efter vad intervjupersonen berättade. En nackdel med semistrukturerade intervjuer är att de till viss del är strukturerade, vilket kan ha begränsat den information vi fick från intervjupersonen.

På grund av den rådande pandemin och dess restriktioner kunde inte intervjuerna utföras på plats. Vi valde därför att använda oss av de digitala programmen Zoom och Teams. Fördelen med digitala verktyg är att vi kunde vara mer flexibla, det var lättare både för oss och intervjupersonen att boka in intervjuer då vi inte behövde ta oss någonstans. Vidare är en annan fördel att vi, till skillnad från vid

telefonsamtal, kunde se personen vi talade med. Nackdelarna är vi missade mycket kroppsspråk, och det var svårare att skapa en allians med personen än om vi hade träffats fysiskt. En intervju blev vi tvungna att genomföra via telefon då de digitala programmen vid intervjuens tillfälle inte fungerade som de skulle. Under intervjuerna gick vi tillväga genom att en av oss höll intervjun och den andre förde anteckningar under tiden. Vi frågade även om vi fick lov att spela in intervjuerna, vilket vi fick samtycke till och gjorde. Det här för att kunna lyssna igenom och transkribera vårt material för att utföra analysen.

4.2 Urval

Vi har valt att använda oss av ett målstyrt urval. Målstyrda urval är den vanligaste urvalsmetoden inom kvalitativa studier. Ett målstyrt urval kännetecknas av att urvalen görs utifrån målet med forskningen, exempelvis väljs intervjupersoner utifrån kriterier som gör det möjligt att besvara forskningsfrågorna (Bryman 2018, s. 498). Urvalet gjordes utifrån kriteriestyrt urval, som innebär att intervjupersoner väljs utifrån att de uppfyller vissa kriterier (Bryman 2018, s. 497). Vi ville att våra intervjupersoner skulle uppfylla vissa kriterier som var avgörande för att vi skulle kunna besvara våra forskningsfrågor. De kriterier som våra intervjupersoner uppfyller är att de är socialarbetare samt att de har arbetat med våld i nära relationer både innan och under coronapandemin. Vi valde dessa kriterier då syftet med vår studie är att undersöka socialarbetares upplevelser av sitt arbete med våld i nära relationer under coronapandemin. Av den anledningen ansåg vi att de här kriterierna var mest lämpliga för att besvara våra forskningsfrågor.

Svensson och Ahrne (2015, s. 22f.) lyfter att när forskaren vet vilken metod hen vill använda för sin studie måste denne välja vilka sociala miljöer som är av intresse att studera. De sociala miljöerna kan vara geografiska platser, organisationer, myndigheter och chattgrupper på internet. När de sociala miljöerna ska väljas finns det två strategier. Den första är att välja miljöer som är så lika varandra som möjligt. Fördelen med att välja miljöer som är lika varandra är att säkerheten i resultaten ökar, exempelvis går det att se om studier av två liknande miljöer genererar samma resultat. Den andra strategin är att välja miljöer som är olika varandra, det görs ofta för att skapa en variation för att se om

olikheterna ger olika resultat. Vi har i vår undersökning valt att fokusera på socialtjänsten, och då specifikt på de delar som arbetar med våld i nära relationer. Det innebär att de miljöerna vi valt liknar varandra. I och med det kommer vi lättare kunna göra en jämförelse utifrån den information vi fått fram i intervjuerna. Om vi hade valt olika sociala miljöer, exempelvis socialtjänsten och ideella organisationer eller området våld i nära relationer och området försörjningsstöd, hade vi behövt ta hänsyn till att miljöerna i sig kan påverka intervjupersonernas svar.

För att få tag på intervjupersoner sammanställde vi en lista över socialtjänster i Skåne. Därefter mejlade vi ut en förfrågan om intervju till dem. Vi bokade sedan in intervjuer med de som svarade. Vi såg till att alla intervjuer var från olika socialtjänster för att undvika att den information vi fick var påverkad av en specifik arbetsplats. Våra intervjupersoner arbetade på vuxenheten, familjefridsenheten, barn och familj samt individ och familjeomsorgen. Samtliga arbetade med våldsutsatta vuxna eller barn. Det innebär att de insatser de hade att erbjuda sina klienter främst var samtalsstöd och praktiskt stöd.

Då vi inte haft kontaktuppgifter direkt till de socialarbetare som vi intervjuat var vi tvungna att ta kontakt med socialtjänsten genom avdelningschefer och samordnare. En nackdel med det är att vi blev hänvisade av en chef eller samordnare till de personer som vi intervjuade. Det innebär att det finns en risk att informationen vi fått är vinklad att spegla organisationen från en bättre sida, då chef eller samordnare har vetat om vem som blir intervjuad. Det här gäller dock inte alltid då vi i vissa fall intervjuat den person som vi först tog kontakt med. För att minska risken att arbetsgivare ska kunna identifiera sina arbetstagare har vi valt att i studien benämna våra respondenter som intervjuperson 1–7 istället för vid namn. Det här har vi gjort för att vi vill att våra respondenter ska känna att de är anonyma och inte censurera sina svar.

4.3 Bearbetning och analys

Vi har i vår studie valt att använda oss av en tematisk analys för att bearbeta vårt empiriska material. Bryman (2018, s. 702ff.) skriver att det finns olika kriterier för

att hitta teman. Teman kan exempelvis vara ämnen eller idéer som är återkommande i materialet, likheter och skillnader mellan ämnen, eller ämnen där data saknas. Clarke och Braun (2017, s. 297) beskriver också vad tematisk analys är och beskriver vidare de fördelar som finns med denna form av analys. De menar att metoden är ett enkelt sätt för att generera koder och teman ur ett kvalitativt material. Det för att den kan användas till att hitta mönster som är genomgående i materialet. En annan fördel är att den är flexibel.

Vi började vår analys med att lyssna igenom våra inspelade intervjuer och transkribera dem ord för ord. Transkribering av intervjuer tenderar att generera en stor mängd data som ska analyseras. Det är också viktigt att vara noga med kvalitén på transkriberingen och kontrollera att inga misstag görs (Bryman 2018, s. 578f.). Då våra intervjuer inte kunnat ske ansikte mot ansikte på grund av coronapandemin har alla våra intervjuer som tidigare nämnts skett via digitala plattformar eller över telefon. Även om det för det mesta fungerade bra att genomföra intervjuerna över digitala plattformar fanns det tillfällen då tekniken slutade att fungera, exempelvis genom att bilden frös eller att ljudkvaliteten var dålig. Det här har resulterat i att de inspelningar vi gjort av intervjuerna inte alltid varit av högsta kvalitet. Vi har lyssnat igenom vårt inspelade material många gånger för att försäkra oss om att transkriberingarna ändå skulle hålla hög kvalitet. Ibland har dock ljudkvaliteten på inspelningen varit så dålig att det kan ha resulterat i en sämre kvalitet på transkriberingarna.

När vi hade vårt transkriberade material började vi att koda det. Det här gjorde vi genom att läsa igenom materialet flera gånger och skriva nyckelbegrepp och fraser i marginalen. Bryman (2018, s. 700ff.) skriver att ett sätt att bearbeta sitt material är att koda det. Forskaren noterar nyckelord och är uppmärksam på om flera av koderna beskriver samma sak, om det finns samband mellan dem och om informationen kan kodas på flera olika sätt. Det är även i det här stadiet som forskaren genererar sina teoretiska idéer och skapar kopplingar mellan begrepp och kategorier som sedan kan utvecklas. Det var på det här sättet vi gick tillväga. Vi lät vårt empiriska material styra studien och det var genom kodning och tematisering som våra valda teorier växte fram. Exempel på koder från vårt material är; digitala samtal, restriktioner, förändrade arbetssätt, klientkontakt,

handlingsutrymme, svårt med digitalt och hemarbete. När vårt material var kodat började vi sammanställa koderna för att finna teman. De teman vi fann i vårt material var handlingsutrymme, digitalisering, sekretess, samtal och relationer samt arbetsmiljö. De här temana sammanställdes sedan till tre huvudteman i analysen som var handlingsutrymme, digitalisering och hemarbete.

4.4 Metodens tillförlitlighet

Svensson och Ahrne (2015, s. 25) skriver att transparens är ett sätt att mäta en studiens tillförlitlighet. Transparens innebär att forskarna beskriver sin forskningsprocess och sitt metodval tydligt för att läsaren ska kunna ta del av hur forskaren har resonerat. Vidare är det viktigt att lyfta brister och svagheter i studien. Det här har vi uppfyllt genom att beskriva vår forskningsprocess och de val vi gjort noggrant, samt lyfta studiens brister och svagheter i studiens metodkapitel.

En studies tillförlitlighet kan också kopplas till möjligheterna att generalisera, det vill säga att studien säger någonting om en större population eller en annan miljö än den som studerats. Generalisering inom kvalitativ forskning är mycket svårare än inom kvantitativ forskning (Svensson & Ahrne 2015, s. 26f.). Kvalitativ metod är inte bra att använda i studier som vill kunna generalisera populationer. De personer forskaren intervjuar, eller det material forskaren använder, är sällan representativt för en hel population (Bryman 2018, s. 485). Som författarna ovan menar kommer den här studien med sju intervjupersoner inte kunna generaliseras på en hel population. Kvalitativ forskning är i vanliga fall svår att generalisera och en studie av den här omfattningen går inte att generalisera. Däremot finns det ändå ett värde i de teoretiska slutsatser som studien kommer fram till. De kan ge en bild av området och kan generera vidare forskning.

4.5 Forskningsetiska överväganden

Vetenskapsrådet (u.å, s. 6) beskriver att det inom forskningsetiken finns fyra huvudkrav som ska följas för att säkerställa individskyddet. Informationskravet, skriver Vetenskapsrådet (u.å s. 7f.), innebär att forskaren ska informera undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet samt vilka villkor som gäller för deltagande. Den informationen ska innehålla alla aspekter som kan påverka

personens villighet att delta, samt att deltagande är frivilligt och möjligheter till att avbryta sitt deltagande. I förhandsinformationen ska forskarens namn och institution anges för att underlätta möjligheter att komma i kontakt med forskaren. Det ska även finnas en beskrivning av undersökningen och vad resultaten ska användas till. Det här kravet har tillgodosetts genom att vi mejlade ut förhandsinformation där vi beskrev studiens syfte, villkor för deltagande samt kontaktinformation till oss och vår handledare. Det här gav intervjupersonerna möjlighet att kontakta oss för frågor om studien innan de godkände sitt deltagande. Vi inledde vidare alla intervjuer med en beskrivning av studien och studiens syfte samt vad vi kommer använda informationen till. Vi stämde även av om intervjupersonen hade några frågor innan intervjuens början.

Samtyckeskrauet innebär att forskaren alltid ska inhämta samtycke när undersökningen kräver aktivt deltagande. Vidare innebär samtyckeskrauet att deltagare har rätt att välja om och hur länge de vill delta, det får inte ske några negativa följder om deltagandet avbryts. Om en deltagare önskar strykas ur forskningsmaterialet bör det tillgodoses till största möjliga mån (Vetenskapsrådet u.å, s. 9ff.). Krauet tillgodosågs genom att vi några dagar innan intervjun skickade en samtyckesblankett till intervjupersonerna med information om studien, där vi lyfte avbrytande av deltagande och samtycke till inspelning. Vi bad intervjupersonerna att skriva under samtyckesblanketten och skicka den till oss innan intervjun. I samband med att vi skickade samtyckesblanketten skrev vi även att de fick lov att stryka över punkter de inte samtyckte till. Vi stämde av samtycket vid intervjuens början. Här bad vi även om muntlig bekräftelse om lov att spela in intervjun.

Konfidentialitetskrauet innebär att uppgifter som kan identifiera en person ska avidentifieras på ett sådant sätt att utomstående inte kan identifiera personen (Vetenskapsrådet u.å s. 12f.). En risk vi ser är att vi har blivit tilldelade intervjupersoner från exempelvis en avdelningschef eller samordnare, då vi inte haft kontaktuppgifter direkt till de som arbetar inom organisationen. Det här kan påverka konfidentialitetskrauet då den enskilda arbetsgivaren vet vem inom organisationen vi har intervjuat. Av den anledningen har vi valt att intervju personer från olika organisationer och vi har varit vara noggranna med att

avidentifiera alla medverkande. Det för att säkerställa att en arbetsgivare inte ska kunna identifiera sin arbetstagare.

Vetenskapsrådet (u.å s. 14) lyfter nyttjandekravet som innebär att insamlade uppgifter om enskilda inte får användas eller lånas ut för kommersiellt bruk. Kravet har uppfyllts genom att informationen endast använts till den här studien.

4.6 Arbetsfördelning

Under arbetes gång har vi strävat efter att i största möjliga mån skriva och arbeta tillsammans. De tillfällena vi delade upp arbetet var i sökningen av tidigare forskning och i transkriberingsprocessen. Vi sökte artiklar och forskning på varsitt håll men allt material har bearbetats och skrivits ihop av oss tillsammans. Intervjuerna hölls gemensamt genom att en av oss höll intervjun och den andre antecknade under intervjuens gång. Vi delade upp transkriberingen av intervjuerna, därefter gick vi båda igenom alla transkriberingarna flera gånger tills vi var överens om vad som stod i dem. I övrigt har vi arbetat gemensamt med uppsatsen. Vi har inte delat upp och skrivit olika avsnitt, utan hela texten har skrivits tillsammans. I början av kursen lade vi upp en tidsplan för uppsatsen. Den tidsplanen har vi lyckats hålla väl genom hela arbetet.

5 Resultat och analys

Syftet med studien har varit att undersöka hur socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer har upplevt sitt arbete under coronapandemin. När socialarbetarna har talat om det här har flera olika aspekter lyfts, vilka kommer att analyseras och behandlas nedan. De här aspekterna har vi valt att benämna som olika teman, vilka består av handlingsutrymme, digitalisering och hemarbete under coronapandemin. De olika temana består, i vissa fall, av olika subteman. Inledningsvis kommer vi att presentera ett stycke om hur socialarbetarna arbetade innan coronapandemin och vilka arbetsuppgifter de har för att ge en tydligare bild av de förändringar som vi senare kommer att analysera.

I materialet framkommer att arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin har sett väldigt olika ut, samtidigt som det finns flera likheter i det socialarbetarna har berättat. Att utgå från de olika teman som vi kunde få fram ur det socialarbetarna berättade var ett sätt att försöka bringa klarhet i det här. Naturligtvis går de olika temana in i varandra och de är alla relevanta för att få en bild av hur socialarbetarna har upplevt sitt arbete. Att dela upp temana och behandla dem var för sig i analysen är ett sätt för oss att kunna granska och analysera dem på ett begripligt sätt. Det är därmed inte socialarbetarna själva som har delat in, eller valt att beskriva sitt arbete, utifrån de här temana.

I de fall ändringar gjorts i citaten nedan har vi markerat dem inom klamrar, exempelvis då vi komprimerat citaten. I de fall intervjuaren har svarat med exempelvis “Ja”, “Okej”, eller liknande svar på det intervjupersonen sagt, har även det satts inom klamrar och skrivits om till “Intervjuarens svar”. Det för att göra citatet mer läsligt och sammanhängande. Ändringar i citaten har endast gjorts för att de ska bli lättare att förstå.

5.1 Arbetet innan coronapandemin

Våra intervjupersoner berättade hur deras arbete med våld i nära relationer gick till innan coronapandemin. Socialarbetarna beskriver att huvuddelen av deras arbete går ut på fysiska möten med deras klienter. De här mötena kan dels handla om att socialarbetarna erbjuder samtalsstöd, behandlingssamtal och gruppsamtal. Dels kan mötena också röra det praktiska stödet. Det kan i sin tur bestå i att följa med till rättgångar, hjälpa klienterna med att hitta boende, hjälpa dem med att ansöka om ekonomiskt bistånd, men kan också handla om att göra utredningar och riskbedömningar kring våld i nära relationer. Socialarbetarna kan också erbjuda akuta placeringar för de som befinner sig i fara. När socialarbetarna beskrev samtalen med klienterna lyfte de att det kan handla om både enstaka samtal, eller återkommande samtal som sträcker sig över flera år. De socialarbetare vi har mött arbetar framför allt med våldsutsatta personer och barn, som upplevt eller bevittnat våld, och det är främst för dem som de här insatserna finns till. Dock var det även några socialarbetare som erbjöd insatser till våldsutövare.

Vanligaste så är det väl att man kommer i en situation där man är rädd, nånting har hänt och man behöver liksom styra upp det akuta så att det inte händer igen och sen går man oftast då kanske en gång i veckan, så kommer man för samtal och det kanske man gör i ja säg ett halvt till ett år [...] men det finns också en möjlighet att gå i gruppbehandling, just nu har vi inget sånt men det har vi ett erbjudande om och det är väldigt, väldigt bra. (Intervjuperson 3)

Citatet från intervjuperson 3 ger exempel på insatser som socialarbetarna erbjuder våldsutsatta personer, framför allt är det samtalsstöd som erbjuds. Som citatet visar har inte socialarbetarna kunnat erbjuda gruppbehandling nu, vilket tidigare var en stor del i socialarbetarnas arbete. Det menade intervjupersonen var på grund av coronapandemin. Vidare berättade våra intervjupersoner hur de arbetade innan coronapandemin. I huvudsak handlade det då om att de arbetade på sin arbetsplats istället för hemma som de gör nu.

Då åkte jag till min arbetsplats, och så var jag där. [...]. Eller asså, nu är jag hemma, då var jag på jobbet hela tiden.
(Intervjuperson 1)

De berättade också att de innan coronapandemin hade fysiska möten med sina klienter. De kunde träffa sina klienter och ha samtal med dem utan begränsningar. Andra alternativ till fysiska samtal förekom knappt. Det här berättar intervjuperson 5 om:

Vi har ändrat om lite grann på grund av coronan, såklart, innan hade vi alla möten fysiskt. Nu har vi alla nödvändiga möten fysiskt, asså, vi pratar inte om våld med någon per telefon på det viset, jag sitter inte och gör en riskbedömning som per telefon, för det är så mycket känslor som kommer upp när man ställer de här frågorna. [...] vi är inte lika tillgängliga fysiskt så längre, asså jag menar förr när man satt alla dagar på kontoret så och

Kvinnohuset ringde och var såhär att 'kan du komma hit, hon tänker lämna' liksom, då kunde man ju springa dit.

(Intervjuperson 5)

Som intervjupersonerna 1 och 5 beskriver handlade arbetet innan coronapandemin till stor del om att finnas tillgänglig på plats för sina klienter. Som alla tre citaten ovan lyfter handlar arbetet med våld i nära relationer till största del om att finnas på plats och ge våldsutsatta personer den hjälp de behöver i stunden, oavsett om det rör sig om akut hjälp, samtalsstöd eller praktisk hjälp. Ekström (2016, s. 90) skriver att vilka insatser som finns att tillgå samt insatsernas utformning, vid fall av våld i nära relationer, varierar mellan kommuner. Det här framkommer även i det som våra intervjupersoner berättar. De insatser som våra intervjupersoner erbjöd var framförallt samtalsstöd och praktiskt stöd. Dock fanns det skillnader i vilken typ av samtalsstöd och praktiskt stöd som de kunde erbjuda, då vissa erbjöd gruppssamtal andra individuella samtal och några i princip enbart praktiskt stöd.

Innan coronapandemin handlade det främst, som nämnt ovan, om att vara på plats fysiskt, att ha fysiska behandlingssamtal med klienterna, följa med dem till rättegångar och att jobba på arbetsplatsen. Det våra intervjupersoner berättade var att den största förändringen i deras arbete under coronapandemin var att deras arbete nu sker till största del på distans.

5.2 Handlingsutrymme under coronapandemin

Som Lipsky (1980, s. 13ff.) beskriver har socialarbetare ett stort handlingsutrymme inom organisationens ramar. Förutom de regler och lagar som vanligtvis finns inom organisationen, har coronapandemin inneburit nya restriktioner som organisationen och socialarbetarna behöver förhålla sig till. I studien framgick det att socialarbetarna i många fall behövt använda sitt handlingsutrymme för att anpassa sig till den rådande situationen. Dock har det framgått av intervjuerna att socialarbetarnas handlingsutrymme både blivit inskränkt av coronapandemins restriktioner och att de tack vare sitt handlingsutrymme har haft stora möjligheter att anpassa sitt arbete.

Lipsky (1980, s. 21) beskriver att för att kunna utföra sitt arbete behöver socialarbetare hitta olika strategier inom ramarna för sitt handlingsutrymme. I och med coronapandemin kom helt nya riktlinjer, som inte alltid var tydliga. Det var riktlinjer som kunde röra hemarbete, minskad fysisk kontakt med klienterna och mindre personal. I intervjuerna har tre subteman framkommit inom handlingsutrymme. Det första subtemat handlar om att socialarbetare har upplevt stora inskränkningar i sitt arbete under coronapandemin. Det andra handlar om att socialarbetare inte har upplevt några större begränsningar i sitt arbete. Det tredje handlar om att socialarbetare har kunnat använda sitt handlingsutrymme för att komma runt restriktionerna. Nedan kommer de tre subtemana att presenteras och analyseras i förhållande till handlingsutrymme i socialt arbete.

5.2.1 Är det här okej ens? - Inskränkningar i arbetet under coronapandemin

Det första subtemat beskriver stora begränsningar i socialarbetarnas arbete med våld i nära relationer efter att restriktioner infördes under coronapandemin. Framför allt handlade det om möjligheten att träffa klienter fysiskt.

Nej jag tycker ju inte att vi har kunnat det va, därför att det har hela tiden varit nån slags nästan lite, är det här okej ens? Att man träffas, du vet, det är inte riktigt tillåtet och så ska man göra bedömningen då, är det tillräckligt illa för att jag ska kunna motivera att de kan komma dit [till kontoret] och så. Så nä jag tycker det har varit svårt att göra det på ett liksom alldeles självklart välkomnande sätt, tyvärr. Det har funnits där liksom att kan vi ta det på telefon eller kan vi ta det via Skype eller så. (Intervjuperson 3)

Citatet illustrerar hur restriktionerna begränsar socialarbetarnas handlingsutrymme, särskilt i relation till att de inte kan arbeta som de tidigare gjort. Intervjuperson 3 uttrycker ovan att denne inte längre vet vad som är tillåtet när de ska göra bedömningar kring klientmöten. I och med coronapandemins restriktioner har socialarbetare tvingats avgöra vilka klienter de kan träffa fysiskt. De nya riktlinjerna orsakar problem och svårigheter för socialarbetarna. Dock

framgår det att socialarbetare fortfarande kan använda sitt handlingsutrymme för att göra bedömningar i sitt arbete. I citatets sista del lyfts upplevelsen av att inte kunna ta emot klienter fysiskt på ett välkomnande sätt. Dock använder socialarbetarna sig av andra medel för att kunna träffa sina klienter, exempelvis Skype och telefonsamtal. Det här visar att det finns vägar runt restriktionerna, då det fortfarande är upp till socialarbetarna att göra bedömningar. Det framgår att det på grund av restriktionerna har blivit svårare för dem att använda sitt handlingsutrymme. Den fysiska klientkontakten har minskat. Socialarbetarnas upplevelser är att det blir svårt att göra bedömningar kring när restriktionerna ska följas och när de kan brytas. Lipsky (1980, s. 3) menar att definitionen av klientkontakt är den som sker ansikte mot ansikte. Socialarbetarnas arbete kännetecknas av den kontakten. Med hjälp av det går det att förstå att när den fysiska kontakten med klienterna blir inskränkt, blir det också svårare för socialarbetare att utföra sitt arbete. Det eftersom fysisk klientkontakt är så djupt rotad i gräsrotsbyråkratin. Därmed går det att förstå att det har varit svårt att anpassa arbetet och handlingsutrymmet i och med den minskade fysiska klientkontakten och de hårda restriktionerna.

5.2.2 Jag litar på er - Om att inte ha så stora begränsningar i sitt arbete under corona

Det andra subtemat handlar om de fall där socialarbetare inte har sett några större begränsningar i sitt arbete med våld i nära relationer under coronapandemin. Det här subtemat har figurerat minst i intervjuerna men det är ändå värt att lyfta då det visar på en annan aspekt av hur coronapandemin har påverkat socialarbetares arbete med våld i nära relationer. Det som har framgått är situationer där socialarbetare upplevde att ansvaret att göra bedömningar utifrån rådande restriktioner låg på dem själva. Dock upplevde socialarbetarna i de här situationerna att de hade en annan typ av stöd från sina chefer i att använda sitt handlingsutrymme.

Det var nog lite upp till oss själva, vår chef sa ju liksom såhär att '[...] om ni bedömer det som ett nödvändigt möte fysiskt, så litar jag på den bedömningen' och så har det varit på det viset. (Intervjuperson 5)

Citatet ovan visar på en situation där socialarbetare hade stort handlingsutrymme som dessutom uppmuntrades av ledningen. Citatet visar vidare på det förtroende som ledningen har för gräsrotsbyråkraternas professionella roll. Några av intervjupersonerna berättade även att de inte hade några restriktioner alls när det kom till möten med klienter. Dock var det under förutsättningarna att arbetet kunde utföras på ett riskfritt sätt. Det här kan förstås med hjälp av det Lipsky (1980, s. 25) skriver om att gräsrotsbyråkraten och ledningen ingår i ett förhållande där parterna är beroende av varandra. Gräsrotsbyråkratens intresse ligger i de förutsättningar denne har att utföra sitt jobb och ledningens intresse ligger i resultatet. Citatet från intervjuperson 5 visar att ledningen i vissa fall gav socialarbetarna fritt spelrum för att deras arbete skulle ge resultat. I och med att ledningen gjorde det, gav det socialarbetarna en större trygghet i att använda sitt handlingsutrymme för att komma runt restriktionerna. Jämfört med det första subtemat där socialarbetarna upplevde att de inte visste vilka beslut de fick lov att ta, kände socialarbetarna här ett större förtroende från och för ledningen.

5.2.3 Vi socionomer är lojala mot våra klienter - Användande av handlingsutrymme

Det tredje subtemat berör hur socialarbetare, som arbetar med våld i nära relationer, har använt sitt handlingsutrymme för att arbeta runt restriktionerna. Det här har framgått både i fall där socialarbetarnas handlingsutrymme varit mer inskränkt och i fall där det varit mindre inskränkt. I intervjuerna framgår det att socialarbetarna inte gärna prioriterar bort kontakten med sina klienter. Istället använder de sitt handlingsutrymme för att möjliggöra fysiska möten. Flera socialarbetare förklarade att de fick uppmaningar, men inga direkta direktiv från ledningen, och det blev upp till socialarbetarna själva att lägga upp sitt arbete. I slutändan ledde det till att de egentligen inte följde restriktionerna. Det är någonting som visas i följande citat:

Ja vi uppmanades ju att jobba hemifrån men vi schemalades inte utan det blev upp till oss som medarbetare att planera det.

Någonting som vi har med oss som socionomer, det är att vi är ju generellt sätt jävligt lojala mot våra klienter och det innebär

att vi prioriterar inte då bort dem. Så det innebar ju att det blev inte så värst mycket av det här, vi tog inte så stora åtgärder för att minska riskerna egentligen utan vi körde på och hoppades det gick. (Intervjuperson 4)

Som tidigare beskrivet inskränker uppmaningar om hemarbete och minskad fysisk klientkontakt socialarbetares handlingsutrymme. Citatet från intervjuperson 4 visar att socialarbetarna motsätter sig uppmaningar om hemarbete och minskad klientkontakt. Det här genom att använda sitt handlingsutrymme för att komma runt coronapandemins restriktioner. Det kan förstås med hjälp av det Lipsky (1980, s. 21; 72f.) skriver om att gräsrotsbyråkrater motsätter sig reformer som inskränker deras handlingsutrymme. Dessutom är gräsrotsbyråkrater förespråkare för sina klienter och använder sitt handlingsutrymme för att försäkra den bästa behandlingen för sina klienter. Otydliga och inskränkande direktiv resulterade i att socialarbetarna prioriterade sina klienter framför organisationens uppmaningar. I de fall där socialarbetarnas klientkontakt varit mycket inskränkt har de möjliggjort kontakt genom digitala medel. I de fall där socialarbetarnas handlingsutrymme inte var särskilt inskränkt möjliggjorde de i princip alltid fysiska möten. Det här visar att socialarbetarna trots coronapandemins restriktioner har ett fortsatt stort handlingsutrymme. De använder det dels för att ge sina klienter stöd och hjälp, dels för att komma runt restriktionerna.

5.2.4 Analys av handlingsutrymme

De olika citat som lyfts och diskuterats ovan belyser tre olika subteman inom socialarbetares handlingsutrymme under coronapandemin. Gräsrotsbyråkraternas handlingsutrymme handlar enligt Lipsky (1980, s. 13ff.) om både relationen mellan gräsrotsbyråkraten och klienten samt mellan gräsrotsbyråkraten och organisationen. Gräsrotsbyråkraten måste anpassa sig efter organisationens krav och finna ett sätt att använda sitt handlingsutrymme för att trots nya direktiv kunna möta klientens krav och behov. Det vill säga att handlingsutrymmet är dynamiskt och förändras med direktiv som kommer från ledningen. I temat framstår att handlingsutrymmet hela tiden förhandlas mellan organisationen och den professionelle. Det då socialarbetare får direktiv om restriktioner uppifrån

men använder sitt handlingsutrymme för att anpassa sitt arbete efter restriktionerna. Det här kan vidare förstås med hjälp av Johansson (1992, s. 41ff.; s. 45) som skriver att gräsrotsbyråkraten måste förhålla sig till både klientens krav och organisationens krav. I och med sin dubbla roll blir gräsrotsbyråkratens arbete gränsöverskridande vilket gör att de har en stor makt.

De subteman som lyfts ovan visar på den makt Johansson (ibid.) beskriver då socialarbetarna har använt sitt handlingsutrymme för att kringgå restriktionerna och fortsätta träffa klienterna. Det här har de gjort genom att tolka de direktiv som de fått uppifrån och sedan tillämpat dem på arbetet. I de fall där socialarbetare inte upplevde att de kunde utföra sitt arbete på samma sätt, framgår det att de ändå kunnat använda sitt handlingsutrymme för att göra bedömningar kring möten med klienter. Även i den motsatta situationen syns vikten av socialarbetarnas handlingsutrymme. Det gäller specifikt vikten av att kunna anpassa sitt handlingsutrymme efter förändrade omständigheter. Genom analysen av de tre ovanstående subtemana framgår det att handlingsutrymmet blivit ett ännu viktigare verktyg under coronapandemin. Under de rådande omständigheterna, då det inte alltid är möjligt att utföra arbetet inom de tidigare ramarna, har socialarbetare tvingats använda sitt handlingsutrymme på andra sätt.

Handlingsutrymmet har förändrats för socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer, i och med att nya ramar har tillkommit i samband med coronapandemins restriktioner. Dock upplever många av socialarbetarna att de har ett fortsatt stort handlingsutrymme, inom vilket de kan utföra sitt arbete trots restriktionerna. Lipsky (1980, s. 13ff.) skriver att gräsrotsbyråkratens arbete kräver att socialarbetare gör bedömningar på mellanmänsklig nivå eftersom deras arbete är för komplicerat för att de endast ska utgå från formella regler. I studien framgår det att socialarbetarnas arbete med våld i nära relationer är för komplext för att utan vidare kunna reduceras till coronapandemins restriktioner. Deras arbete kräver därför individuella bedömningar på en mellanmänsklig nivå för att kunna erbjuda klienterna den hjälp och stöd som organisationen har att tillgå. Av den anledningen måste socialarbetare använda sitt handlingsutrymme till att göra anpassningar i sitt arbete utifrån de restriktioner som getts, utan att bortprioritera klienten. Det som framgår i den här studien är att socialarbetarna har behövt

omförhandla sitt handlingsutrymme. Ett sätt de har gjort det är att använda sitt handlingsutrymme för att kringgå restriktionerna. Handlingsutrymmet har vidare blivit ett viktigt verktyg under coronapandemin för att kunna bedriva arbetet på ett sätt som gynnar klienterna.

5.3 Digitalisering under coronapandemin

Temat nedan handlar om digitaliseringen av socialt arbete under coronapandemin och socialarbetarnas upplevelser av det. I temat används begreppen digitala plattformar och digitala verktyg. I de här begreppen ingår all form av kontakt som inte sker ansikte mot ansikte, det vill säga genom dator såsom Skype, Teams och Zoom, samt genom telefon. Temat är uppdelat i två subteman; negativa aspekter av digitaliseringen och positiva aspekter av digitaliseringen, för att lättare få en bild av det. Med det sagt gick positiva och negativa aspekter hand i hand i intervjuerna och socialarbetarna såg ofta delar av båda aspekterna. Nedan följer en beskrivning av de två subtemana samt en analys av hela temat.

5.3.1 En femåring vill ju inte prata med mig - Negativa aspekter av digitalisering

Enligt 26 kap. 1 § i Offentlighets- och sekretesslag (SFS 2009:400) gäller sekretess inom socialtjänsten. Under coronapandemin har socialarbetare behövt ha allt fler klientmöten genom digitala plattformar eller via telefon. Det här har orsakat problem för socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer. Intervjupersonerna har berättat om svårigheterna att ha digitala möten med våldsutsatta personer ur en sekretesssynpunkt.

[...] till exempel så är det ju ur säkerhetssynpunkt är en sån sak som jag tycker är viktigt att ta upp för att när man pratar med människor som söker hjälp för att man lever med våld hemma så måste man ju vara säker på att den personen är säker när den sitter där [...]. (Intervjuperson 3)

Citatet ovan beskriver faran med att ha sekretessamtal när socialarbetarna inte vet säkert om den våldsutsatta personen befinner sig på en plats där hen är trygg.

Vidare uttryckte många socialarbetare att de känner sig obekväma när de inte vet säkert om personen de pratar med är ensam. I tidigare forskning framgick det att det blir en utmaning för socialarbetare att behålla sekretessen på digitala plattformar. Det här då vissa kommunikationsmedel inte är säkra och alla klienter inte har tillgång till säkra plattformar (Barsky 2020). Barskys resonemang fokuserar på socialarbeters och klienters möjligheter att använda sig av säkra plattformar. Dock visar den här studien att ett annat problem som uppstår i arbetet med våld i nära relationer är huruvida klienten befinner sig på en säker plats och svårigheten för socialarbetare att veta det när samtalen sker på distans. I och med coronapandemin finns det nu fler aspekter av sekretess att ta hänsyn till än vad som framgått av tidigare forskning. Då socialarbetare i större utsträckning har behövt övergå till att använda digitala verktyg i sitt arbete, måste frågan lyftas hur de kan göra det säkert för klienten. Det som framgår av tidigare forskning är klientens svårighet i att söka hjälp när hen är isolerad med sin våldsutövare. Problemet är dock vad som händer när de väl kommit i kontakt med hjälporganisationer.

En annan del av det här subtemat är att samtalet mellan socialarbetare och klienter har påverkats negativt.

Kontakten är en skillnad och tryggheten en annan att det är inte, det är otydliga ramar och det gör att man inte vågar gå in i det svåraste. Varken den som vill ha hjälp eller terapeuten vågar det [Intervjuarens svar]. För man kan inte ta hand om det, man kan inte garantera att man kan ta hand om det va. Du vet du sitter med människor ibland som får panikångestattacker och där det handlar om att bara va och ge en kopp te och en varm, varm filt det går inte och göra digitalt. [...] Ja asså det blir, konsekvensen är att man får inte den hjälp man behöver, man vågar inte närmar sig det svåraste, det tycker jag är det som är det allvarligaste egentligen. (Intervjuperson 3)

Citatet från intervjuperson 3 lyfter svårigheten att våga fråga om tunga ämnen när samtal sker digitalt. Det här var något som lyftes flera gånger av

intervjupersonerna i studien. Det som framkommer av citatet är att socialarbeters arbete med våld i nära relationer har försvårats av de digitala verktygen, på det sättet att de inte vågar prata om tunga saker med den våldsutsatta. Socialarbetarna upplever att den främsta anledningen till det här är att den här typen av samtal kan vara känslolösa. Som citatet illustrerar kan våldsutsatta personer få panikattacker eller liknande i bearbetningen av traumatiska upplevelser. När socialarbetarna har den här typen av samtal genom digitala verktyg upplever de att de inte kan finnas där för klienten på samma sätt som om samtalet hade ägt rum på plats. Många uttrycker att de inte kan ta kontroll över situationen. Det leder till att både socialarbetare och klienter undviker att lyfta tunga ämnen. För att skapa en allians och relation med våldsutsatta personer måste samtalsledaren våga fråga om våld (Ortiz 2013, s. 45). Socialarbetarna menar att det är svårare att fråga om våld digitalt. Konsekvensen av det blir att socialarbetarna upplever att de inte kan ge våldsutsatta personer den hjälp de behöver.

En tredje aspekt i det här subtemat är relationsskapandet på digitala plattformar. Johansson (1992, s. 77f.) menar att relationen mellan klient och gräsrotsbyråkrat inte alltid måste ske ansikte mot ansikte, dock kan samtal över telefon och digitala plattformar leda till en ytligare kontakt med klienten.

[...] jag tänker att ha bara telefonkontakt med en person är ju svårt för att man behöver veta vem det är liksom, det är ju mycket som sägs som inte kommer fram i telefonsamtal, kroppsspråk och uttryck och tystnad som också kan vara talande i ett samtalsrum. Många av dem som jag har telefonsamtal med har jag ju också träffat vid något tillfälle så att man ändå vet vem man pratar med, de vet vem jag är. (Intervjuperson 6)

Även socialarbetare som arbetar med barn uttryckte att det var svårare att ha barnsamtal under coronapandemin då små barn dels har svårare att använda digitala verktyg, dels inte är intresserade av att prata med, för dem, en okänd person i telefon.

Mycket färre barnsamtal har det blivit absolut [Intervjuarens svar]. Nä framförallt asså barn, lite mindre barn som man liksom inte, det är svårt att ringa en femåring [Intervjuarens svar]. Asså dom vill ju inte prata med mig. (Intervjuperson 2)

Citaten från intervjupersonerna 6 och 2 lyfter svårigheten i att endast ha kontakt med klienter genom telefon. De samtal som inte skedde fysiskt skedde över telefon, med ett par undantag där exempelvis Teams användes i klientsamtal. Citatet från intervjuperson 6 beskriver socialarbetarnas upplevelser av att tappa många viktiga aspekter av ett klientsamtal, såsom kroppsspråk och ansiktsuttryck. Citatet från intervjuperson 2 lyfter framför allt problemet med att ha samtal med en klient som inte riktigt behärskar digitala verktyg eller förstår anledningen till att samtalet hålls. I samtalet är kroppsspråk viktigt då det bidrar till att skapa allians och acceptans mellan parterna, det är även viktigt att kunna observera det icke-verbala budskapet (Pease & Pease 2004, s. 212ff.; Gordan 2004, s. 86). Med hjälp av det som författarna skriver går det att förstå relationsskapande. I den här studien framgår det att i digitala möten försvinner kroppsspråket och övrig icke-verbal kommunikation. Det här leder i sin tur till att relationen mellan klienten och socialarbetaren blir lidande. Som det framgår av citatet från intervjuperson 6 är det viktigt att klienten vet vem denne talar med för att det ska gå att bygga ett förtroende för socialarbetaren. Många av intervjupersonerna vittnade om att de inte tog emot nya besök via digitala verktyg av just den här anledningen.

I subtemats första del lyftes problemet med sekretess över digitala plattformar, vilket kan knytas an till problemet att inte våga fråga om våld, men också att socialarbetarna inte vet vem som kan lyssna in på samtalet. Det innebär i sin tur att klienterna inte får den hjälp som de behöver och som de kanske förväntar sig. Det som syns här är att socialarbetare när det kommer till sekretess och svåra samtal får en mer komplex bild att förhålla sig till när samtalen sker digitalt. Det här är därmed en direkt konsekvens av coronapandemin och dess restriktioner. En vidare konsekvens av det här blir att socialarbetarna väljer att fortsätta ha fysiska möten istället för digitala möten, då de här aspekterna är för viktiga för att bortses från i arbetet med våld i nära relationer. Breit, Egeland och Bring Løberg (2019, s. 150ff.) beskriver att en digital utveckling av socialt arbete är oundviklig. Med det

här går det att förstå att digitala verktyg hade fått en större plats inom socialt arbete förr eller senare. Dock framgår det i den här studien att coronapandemin har tvingat fram den digitala utvecklingen i en takt som orsakat problem i arbetet med våld i nära relationer. Det här eftersom socialarbetarna inte har fått tid och möjlighet att hinna anpassa sig till den ökade digitaliseringen.

5.3.2 Motivationsarbetet tvingas fram - Positiva aspekter av digitalisering

Följande subtema lyfter de positiva aspekterna av digitalisering.

Det är ju också det här även om jag säger att det blir svårare att ha en relation till klienten och bara ringa så är det ju samtidigt att det är det man är hänvisad till, då ringer jag ju kanske tre gånger i veckan istället för att kanske ringa en gång och sen vänta tills jag träffar klienten. [...] Så det motivationsarbetet det blir ju på ett sätt, det tvingas ju fram. (Intervjuperson 2)

Citatet ovan förklarar att även om relationen till klienten blir svårare att upprätthålla genom telefon, tvingar det socialarbetarna till att ha en tätare kontakt med klienten. Tidigare fick vissa saker vänta tills socialarbetarna träffade klienten. I och med restriktioner kring fysiska möten upplever socialarbetarna att de måste ringa oftare för att behålla kontakten med klienten. På så sätt menar socialarbetarna att motivationsarbetet med klienten tvingats fram under pandemin. En annan följd av den ökade digitaliseringen är att det har blivit lättare att boka in möten med klienter. Det här eftersom möten kan bokas in med kortare varsel samt att det underlättar möten med klienter som bor långt bort. Breit, Egeland och Bring Løbergs (2019, s. 149) menar att en cyborg bureaucracy, det vill säga kombinationen av mänskliga aspekter och digitala verktyg, bidrar med en bättre kvalitet i arbetet. Dock innebär det samtidigt en minskning i den mänskliga kontakten. Av det här går det att förstå att även om coronapandemin har inneburit minskad mänsklig interaktion behöver det inte vara enbart negativt. Det kan rentav bidra till att aspekter i arbetet, som tidigare borde funnits men inte fanns, tvingas fram.

Nu har vi Teams också, det är skitbra för att då, blir de placerade i en annan kommun så kan vi ju ha stödet via Teams, så de behöver ju inte vara bundna till oss på det sättet, att de behöver fysiskt vara här. [...] Jag tycker det har blivit mycket enklare. [...] nu kan jag ändå träffa dem varje dag när jag behöver i datorn, och de kan se mig och de uppskattar det mycket mer, än att vi bara pratar i telefon. (Intervjuperson 7)

Citatet från intervjuperson 7 beskriver att digitaliseringen underlättar kontakt med klienter som bor i andra kommuner. När den våldsutsatta lämnat sin våldsutövare, upplever många socialarbetare att det kan fungera att ha digitala möten eller telefonsamtal med klienten. Det här kan också förstås genom de positiva aspekter av cyborg bureaucracy som Breit, Egeland och Bring Løberg (2019, s. 149) lyfter. De aspekterna är bättre tillgänglighet för klienter och effektivare arbete. Genom att använda digitala verktyg kan socialarbetarna vara mer tillgängliga för sina klienter. De kan arbeta på ett effektivare sätt då de inte längre måste spendera tid på resor. Digitala samtal kan därför i vissa fall underlätta klientkontakten.

En annan aspekt av det här subtemat är det faktum att många socialarbetare uttrycker att digitala verktyg har fungerat bra när det kommer till kollegiala möten.

Ja, det funkar eh, det funkar ju bättre skulle jag säga. För asså ett möte på webben som man asså om man avsatt 45 minuter och det faktiskt tar 45 minuter, du behöver inte köra någonstans eller så, det kan man ju nästan alltid få till. [Intervjuarens svar] Så det har blivit mycket, mycket bättre. Asså det är inget man tappar nu utan det blir av. (Intervjuperson 2)

Citatet från intervjuperson 2 visar att digitala möten med kollegor blir mer tidseffektiva dels då restiden försvinner, dels då annat runt omkring försvinner, exempelvis småprat. Socialarbetarna beskriver vidare att så länge tekniken fungerar som den ska tycker de att det har fungerat över förväntan, och att det är en stor fördel att ha digitala möten med kollegorna. Som Breit, Egeland och Bring

Løberg (2019, s. 150ff.) skriver är kärnan i teorin om cyborg bureaucracy att se till kombinationen av digitala verktyg och mänsklig interaktion. Genom att se digitala verktyg som en utveckling av Lipskys (1980) gräsrotsbyråkrati går det att förstå de tre ovan beskrivna positiva aspekterna av digitalisering. Det framgår att en digital utveckling kan tvinga fram aspekter i arbetet som tidigare fått vänta eller lagts åt sidan. Dessutom kan digitaliseringen effektivisera och göra socialt arbete mer tillgängligt för klienterna. Som nämnts i föregående avsnitt är digitaliseringen oundviklig i sig själv men coronapandemin med dess restriktioner har snabbat på utvecklingen. I jämförelse med det som stod i tidigare avsnitt går det att se att en digital utveckling inte nödvändigtvis enbart är negativ. Det handlar snarare om att balansera användandet av digitala verktyg med mänskliga interaktioner.

5.3.3 Analys av digitalisering

Socialarbetarnas upplevelser av hur digitala verktyg har fungerat i deras arbete med våld i nära relationer har sett olika ut. Tidigare forskning såsom Svensson och Larsson (2017, s. 41) ger en positiv bild av digitalisering i form av att den ökar tillgänglighet och underlättar kontakt med klienter. Det här är en aspekt som även framgått i den här studiens resultat. Dock är Svensson och Larssons (2017) forskning gjord innan coronapandemin och lyfter därför inte aspekter av digitaliseringen som uppstått under pandemin. Den här studien tyder på att det finns en mer komplex bild av digitaliseringen under pandemin. De negativa aspekterna som framkommit är att digitaliseringen har utökat problemen med sekretess och hur socialarbetarna kan göra sekretessamtal säkra för klienten när de sker digitalt. Vidare består de negativa aspekterna av att socialarbetarna inte vågar fråga om våld, att kroppsspråk försvinner, samt känslan av att inte kunna ge samma hjälp till våldsutsatta. De positiva aspekterna av digitaliseringen som framgått är att vissa delar som tidigare fått vänta nu har tvingats fram, att arbetet blivit effektivare och hjälpen mer tillgänglig, samt att möten med kollegor blivit smidigare.

För att förstå ovanstående subteman och hur de hänger ihop behövs en förståelse kring det som Breit, Egeland och Bring Løberg (2019, s. 150ff.) skriver om. De menar att cyborg bureaucracy lägger fokus på den digitala utvecklingen av socialt

arbete. Det som framgår i den här studien är att precis som Breit, Egeland och Bring Løberg (2019, s. 150ff.) säger kan digitala verktyg inte helt ersätta mänsklig interaktion. Det här eftersom interaktionen i arbetet med våld i nära relationer är viktig i relationsskapandet mellan socialarbetare och klient. Det här kan i sin tur förstås genom vikten av kroppsspråk och den icke-verbala kommunikationen för allians och relationsskapande (Gordan 2004, s. 86; Pease & Pease 2004, s. 212ff.). De aspekterna av relationsskapandet försvinner i digitala samtal och telefonsamtal och försvårar skapandet av en relation, vilket i sin tur påverkar samtalet. Däremot visar den här studien också att det är viktigt att ta vara på de positiva aspekterna av digitaliseringen. Som visat, kan digitala verktyg bidra till effektivare arbete och ökad tillgänglighet för klienter.

Den här studien ligger i linje med det Breit, Egeland och Bring Løberg (2019) skriver om att kombinera digitala verktyg med mänsklig interaktion. Dock framgår det i den här studien att digitaliseringen under coronapandemin har gått för fort fram. Det har inte getts tillräckligt med tid för att göra nödvändiga anpassningar i arbetet. För att en digital utveckling där kombinationen mellan digitala verktyg och mänsklig interaktion ska bli välfungerande, behöver digitaliseringen göras med försiktighet, eftertanke och tid till anpassning. Det här för att arbetet med våld i nära relationer ska fungera för både socialarbetare och klienter. Våld i nära relationer är ett komplext område där förändring inte kan skyndas på utan att hänsyn tas till den mänskliga aspekten.

5.4 Jag låser in mig i en garderob - Hemarbete under coronapandemin

Ett tema som har framgått under intervjuerna rör övergången till hemarbete under coronapandemin. Temat är inte det mest omfattande tema som presenteras i studien. Dock är det en av de största förändringarna i socialarbetarnas arbete och blir därför väsentlig att lyfta i studien. Nedan presenteras de aspekter av hemarbete som studien har funnit men de kommer inte delas in i subteman.

Sekretess gäller inom socialtjänsten (26 kap. 1 § OSL). Ett problem som uppstår är hur socialarbetare behåller sekretessen under hemarbete. Socialarbetarna i studien uppger att det är svårt att ha sekretessamtal hemma i sin egen soffa. Det

här eftersom många av dem har partner och barn som jobbar och pluggar hemma och det då blir svårare att värna om sekretessen.

Ja det funkar hos mig så att jag låser in mig i en garderob och sen så hon som pluggar hemma sitter på sitt rum med dörren stängd, men det är ju inte, asså det är ju inte optimalt såklart. Jag tänker att i en annan värld hade man ju aldrig accepterat det.
Nej. (Intervjuperson 2)

Citatet från intervjuperson 2 beskriver en situation där socialarbetaren väljer att låsa in sig i en garderob för att kunna behålla sekretessen under hemarbetet. Intressant blir här att lyfta det faktum att nya regler gäller under coronapandemin. De här reglerna innebär att socialarbetarna accepterar arbetsförhållanden som de annars inte skulle ha accepterat.

En annan aspekt i hemarbete är de otydliga ramarna och det minskade samarbetet mellan kollegor.

Aa, asså det, jag tror aldrig man har uppskattat, eller tänkt på det sättet hur mycket man uppskattar det sociala umgänget på arbetet [...]. Så man tappar mycket av det sociala, det gör man. Och jag tycker faktiskt att det blir en tendens att man jobbar mer hemma för att man känner att 'å jag måste få gjort det och det nu när jag är hemma' och så helt plötsligt så har hela dagen gått.
(Intervjuperson 7)

Citatet från intervjuperson 7 lyfter konsekvensen av att jobba hemma utan tydliga strukturer och ramar. Citatet beskriver vidare hur den sociala delen av arbetet går förlorad vid hemarbete till följd av coronapandemin, något som flera socialarbetare också har lyft.

[...] jag blir mer isolerad, jag har inte tillgång till samma professionella stöd från kollegor och arbetsledning som jag har när jag är på mitt kontor. Eh, jag kan inte prata ärenden med katten liksom, det går ju inte. (Intervjuperson 4)

Citatet från intervjuperson 4 trycker på att till följd av hemarbete har samarbetet mellan kollegor blivit sämre under pandemin. Socialarbetarna uppger att de inte kan bolla ärenden med sina kollegor på samma sätt när de arbetar hemifrån. Som intervjuperson 4 trycker på går det inte att diskutera ärenden med katten. De båda citaten från intervjuperson 7 och 4 kan förstås genom det Frick (2020, s. 25f.) lyfter om att en konsekvens av digitala möten är färre fysiska samtal. Frick (ibid.) menar att det här får en stor påverkan på arbetsmiljön. Det här framgår i citaten då hemarbete och digitala möten gör att socialarbetarna känner att de går miste om den sociala aspekten i sitt arbete. Det blir svårare att utföra arbetet när de inte kan lyfta tunga ärenden med sina kollegor och få hjälp och stöd ifrån dem. Socialarbetarna blir isolerade med sin arbetsbörda.

Dock går det i citatet nedan att se en motpol till det här. Trots att många socialarbetare menar att de arbetar fler timmar hemma, att de förlorar sociala aspekter samt att hemarbete försvårar sekretessamtal, har de flesta socialarbetare även uttryckt att de vill behålla vissa delar av hemarbetet då det bidrar till en minskad stress i vardagen.

Asså det är många kollegor som säger att de tänker fortsätta jobba hemma, mig inkluderad, om man får det. För att det ger ett helt annat lugn i livet. [...] Livet i sig, asså bara som privatperson så mår jag bra. (Intervjuperson 1)

De tre ovan nämnda aspekterna av hemarbete kan förstås genom Frick (2020, s. 23, 148f.) som beskriver begreppet arbetsmiljö. Arbetsmiljön täcker allt som händer på en arbetsplats, det vill säga fikapauser, antal arbetstimmar, samt förutsättningar att arbeta hemifrån. Frick (ibid.) beskriver vidare att när arbetstagare blir beordrade eller erbjudna att arbeta hemifrån under coronapandemin är det fortfarande arbetsgivarens ansvar att se till att arbetstagarens arbetsmiljö hemma är tillfredsställande. Många arbetstagare arbetar mer hemma och det är viktigt att arbetsgivaren sätter upp tydliga ramar och krav kring hemarbete. I studien framgår att det varit otydliga ramar kring hemarbete. Det har försatt socialarbetarna i en sits där de behövt acceptera arbetsförhållanden som de inte tidigare hade accepterat. Som beskrivet ovan har arbetsgivaren ansvar för arbetstagarens arbetsmiljö även vid hemarbete. Dock framgår det i den här

studien att arbetsgivarna inte alltid har tagit det ansvar de är skyldiga att ta för arbetstagarens arbetsmiljö, samt att socialarbetarna inte har fått tydliga direktiv vid hemarbete. Många socialarbetare vittnar om att de mår sämre av det konstanta hemarbetet, då de förlorar sociala kontakter med kollegor och att gränserna mellan arbete och hem suddas ut. Det här leder i sin tur till att socialarbetarna känner att de påverkas negativt då de arbetar mer hemma och är tröttare vid dagens slut, samt att de inte har någon att bolla tunga ärenden med. Dessutom menar många av socialarbetarna att de glömmer ta pauser i arbetet när de arbetar hemma. Det här kan i längden tänkas leda till försämrat klientarbete och utmattade socialarbetare.

Samtidigt påpekar socialarbetarna att de gärna vill behålla lite hemarbete även efter coronapandemin men att det då rör sig om en eller två dagar i veckan. Några socialarbetare menar exempelvis att ha en skrivdag hemma i veckan skulle varit positivt. De känner att de är mer effektiva i dokumentation och andra administrativa arbetsuppgifter hemma. Andra menar också att de har mått bättre av att ha en blandning av hemarbete och arbete på kontoret, då det leder till att vardagsstressen minskar. Genom det här syns att en viss grad av hemarbete rent av kan minska stress och dåligt mående. Slutsatsen av det här blir att lite hemarbete, exempelvis en till två dagar i veckan, kan bidra till en bättre arbetsmiljö och bättre arbete för både klient och socialarbetare. Samtidigt är det viktigt att socialarbetarna har fungerande strukturer och arbetsgivare som tar sitt ansvar för arbetstagarnas arbetsmiljö.

5.5 Sammanfattning av analys

Socialarbetares upplevelse av hur mycket coronapandemin har inskränkt deras handlingsutrymme har varierat lite. Gemensamt har dock varit att de har försökt använda handlingsutrymmet för att komma runt coronapandemins restriktioner. Det som framgick i huvudtemat handlingsutrymme var att oavsett de inskränkningar som socialarbetarna hade, valde de att prioritera sina klienter framför restriktionerna. Handlingsutrymmet har alltid varit en viktig del i socialarbetares arbete med våld i nära relationer, men under coronapandemin har det här verktyget blivit ännu viktigare. Det här för att kunna bedriva socialt arbete med våld i nära relationer under en krisperiod.

Socialarbetarnas upplevelser av hur digitala verktyg har påverkat deras arbete med våld i nära relationer har varit både positiva och negativa. Det som framgick i huvudtemat digitalisering var att det fanns både positiva och negativa aspekter av digitaliseringen men att digitaliseringen har gått för fort fram under coronapandemin. Det är viktigt att inte glömma bort den mänskliga aspekten i arbetet med våld i nära relationer i övergången till ett mer digitaliserat arbete.

Den tredje förändringen under coronapandemin som framgick i intervjuerna var att arbetet övergått till hemarbete. Å ena sidan uppgav socialarbetarna att de arbetar mer hemma, är tröttare och att det i sin tur riskerar att leda till sämre klientarbete. Å andra sidan ville många behålla delar av hemarbetet då det upplevdes minska vardagsstressen. Socialarbetarna sade till viss del emot sig själva vilket gjorde temat intressant. Slutsatsen av det här blir att en viss grad av hemarbete, kan bidra till en bättre arbetsmiljö och bättre arbete för både klient och socialarbetare. Dock behöver då socialarbetarna få tydliga riktlinjer för hemarbete.

6 Diskussion

Syftet med vår studie har varit att studera socialarbetares upplevelser av arbetet med våld i nära relationer under coronapandemin. Studien visar att coronapandemin medfört förändringar i socialarbetarnas arbete med våld i nära relationer. De största förändringarna berörde förändrat handlingsutrymme, mer digitalt arbete och en övergång till hemarbete. Oavsett om socialarbetare upplevde att deras handlingsutrymme var inskränkt eller ej, använde de sitt handlingsutrymme till att komma runt coronapandemins restriktioner. Socialarbetarna upplevde vidare att det fanns både positiva och negativa inverkningar av de digitala verktyg som de använt i sitt arbete under coronapandemin. Studien visar att digitaliseringen under pandemin gått för fort fram men att en utveckling till cyborg bureaucracy ändå kan gynna gräsrotsbyråkratin på många sätt. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att den mänskliga interaktionen i socialt arbete inte kan ersättas helt av digitala verktyg. Slutligen framgår det att även om övergången till hemarbete har varit svår på sina

sätt fanns det positiva delar med det också. Socialarbetarna önskar ha kvar hemarbetet i viss mån även efter coronapandemin.

Studiens resultat är relevanta för socialt arbete. Coronapandemin har slagit hårt på hela samhället. Det har lett till att många människor blivit isolerade, vilket i sin tur har lett till ökat våld i hemmet. Många hjälpverksamheter och organisationer har behövt stänga ner eller dra ner på sin verksamhet. Även skolor, kyrkor och andra ställen där utsatta människor har kunnat få hjälp tidigare, har till viss del stängt under pandemin. Dessutom har människor behövt arbeta hemifrån vilket har bidragit till den ökade isoleringen (Rauhaus, Sibila & Johnsson 2020; Campbell 2020). Av de anledningarna är det viktigt att studera vilka effekter coronapandemin haft på samhället. För att få en rättvis bild av hur problemen sett ut under coronapandemin är det viktigt att ta hänsyn till alla aspekter. Tidigare forskning lägger stort fokus på de våldsutsatta. Dock är det viktigt att studera socialarbetares syn på sitt arbete med våld i nära relationer för att kunna hantera en liknande situation i framtiden. Visserligen finns det redan tidigare forskning om socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer, som exempelvis Ekström (2016), men det är svårt att hitta liknande forskning som också har tagit hänsyn till coronapandemins effekter. Våld i nära relationer handlar inte enbart om klienten utan även om de professionella och båda sidor behövs för att förstå problemområdet. Det är också viktigt att veta det här för att redan nu kunna förbättra arbetet med våld i nära relationer, så att våldsutsatta får den hjälp de behöver under tiden coronapandemin härjar. Det är socialarbetarna själva som har bäst kunskap om hur deras arbete har påverkats och de svårigheter de möter i att ge våldsutsatta den hjälp de behöver. Av den anledningen är det av vikt att undersöka deras upplevelser av sitt arbete under coronapandemin. Endast de kan ge en inblick i hur arbetet fortskrider och vad som behöver göras för att förbättra det.

I vår studie har vi fokuserat på området våld i nära relationer för att lättare kunna göra en jämförelse. Studien är för liten för att generalisera resultaten och säga att det här gäller alla socialarbetare, eller ens alla socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer. Även om det inte går att generalisera studien är resultaten värdefulla då de ger en bild av hur coronapandemin har påverkat socialt arbete.

Studiens resultat går att använda för att förstå andra områden inom socialt arbete som har genomgått eller genomgår liknande förändringar. Det eftersom socialt arbete i grund och botten är ett klientfokuserat arbete. Därför går det att tänka sig att problem som uppstår inom vårt undersökningsområde kan uppstå även inom andra områden där socialarbetare har mycket klientkontakt. Studien kan användas för att hitta och undvika fallgropar med digitalisering och anpassa hemarbetet bättre.

Som tidigare nämnt har coronapandemin medfört en rad nya restriktioner. De här restriktionerna gäller för hela samhället, vilket innebär att det inte endast är socialt arbete med våld i nära relationer som påverkas av dem. I vår studie framgick vikten av att socialarbetare kan använda sitt handlingsutrymme för att anpassa sitt arbete och bedriva klientfokuserat socialt arbete. Det här är någonting som även gäller inom andra områden, då handlingsutrymmet är ett viktigt verktyg i allt socialt arbete. Att handlingsutrymme är viktigt för socialarbetare är inget nytt fenomen, det lyfts bland annat i Ekströms (2016, s. 103ff.) avhandling. Det här är någonting som ligger i linje med vår studies resultat. Vår studies resultat kan bidra med förståelse för handlingsutrymmets vikt under krisperioder även inom andra områden. Vi kan också se att vår studie ligger i linje med det som Svensson och Larsson (2017, s. 41) lyfter angående digitaliseringens positiva aspekter. Författarna ställer sig övervägande positiva till en digital utveckling inom socialt arbete. Dock har de negativa aspekterna av digitaliseringen blivit tydligare under coronapandemin. Det här eftersom digitalisering och socialt arbete inte har kombinerats i samma grad tidigare. Även om vår studie tyder på att det fortfarande finns positiva aspekter av digitaliseringen har coronapandemin visat vad som händer när utvecklingen går för fort fram.

Någonting som vi fann överraskande och särskilt intressant i studien var att hemarbete och vissa samtal över digitala plattformar var någonting som socialarbetarna ville ha kvar. Innan studiens början hade vi en föreställning om att hemarbete och digitala samtal skulle vara svårt att använda i arbetet med våld i nära relationer. Under intervjuerna var det här en föreställning som även socialarbetarna själva gav uttryck för. Därför blev det för oss överraskande att intervjupersonerna lyfte att trots svårigheter fungerade hemarbete och digitala

samtal förvånansvärt bra. Vi fann det intressant att socialarbetarna tack vare de digitala verktygen och det ökade hemarbetet upplevde mindre stress i sin arbetssituation, till den grad att de vill behålla delar av det även efter coronapandemin.

I framtida studier tycker vi att det hade varit intressant att göra mer omfattande intervjustudier eller enkätstudier som vänder sig till både socialarbetare, som arbetar med våld i nära relationer, samt våldsutsatta personer. Det skulle kunna ge en bredare bild av vilka förändringar som behöver göras i arbetet med våld i nära relationer, för att arbetet ska fungera bättre om en liknande situation uppstår i framtiden. Vi är även medvetna om att coronapandemin inte är över än och att det ännu inte går att studera alla dess effekter. Av den anledningen hade det varit av intresse att göra studier efter coronapandemins slut när samhället har återgått till det normala. Det här för att kunna se vilka fler effekter som coronapandemin fört med sig. Det kan vidare vara intressant att göra liknande studier inom andra områden inom socialt arbete för att studera coronapandemins effekter på socialt arbete samt vad som kan göras för att förbättra arbetet.

Referenslista:

Barsky, Allan (2020) Ethical Exceptions for Social Workers in Light of the COVID-19 Pandemic and Physical Distancing. *The new social worker - the social work careers magazine*. [<https://www.socialworker.com/feature-articles/ethics-articles/ethical-exceptions-social-workers-in-light-of-covid-19-pandemic-physical-distancing/> Hämtat: 2021-04-26]

Breit, Eric, Cathrine Egeland & Ida Bring Løberg (2019) Cyborg bureaucracy: Frontline work in digitalised labour and welfare services. I: John Storm Pedersen & Adrian Wilkinson (red.) *Big Data - Promise, Application and Pitfalls*. Edward Elgar Publishing Limited.

Brottsförebyggande rådet (2020) Våld i nära relationer. [<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html> Hämtat: 2021-03-29]

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.

Campbell, Andrew M. (2020) An increasing risk of family violence during the COVID-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives. *Forensic Science International: Reports*, nr. 2.

Clarke, Victoria & Virginia Braun (2017) Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12:3, 297–298.

Ekström, Viktoria (2016) *Det besvärliga våldet - Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. Doktorsavhandling. Linköpings universitet. <http://liu.divaportal.org/smash/get/diva2:957007/FULLTEXT01.pdf>

Frick, Georg (2020) *Arbetsmiljö - handbok för chefer och skyddsombud (specialutgåva med anledning av corona)*. Lidingö: Frick Publishing AB.

- Gordan, Kurt (2004) *Professionella möten - Om utredande, stödjande och psykoterapeutiska samtal*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Hydén, Margareta (2016) Mäns våld mot kvinnor i nära relationer. *Forskning i korthet*. Nr 7/2016.
- Johansson, Roine (1992) *Vid byråkratins gränser - Om handlingsfrihetens organisatoriska begränsningar i klientrelaterat arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Jönsson, Ann, Marit Birk, Shriti Radia & Åsa Lindberg (2016) *Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*. Socialstyrelsen.
- Kvinnojouren Lund (2020) *Isolering & våldsutsatthet under Covid-19 pandemin*.
- Lipsky, Michael (1980) *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. Russell Sage Foundations. New York.
- Muldoon, Katherine A., Kathryn M. Denize, Robert Talarico, Deshayne B. Fell, Agnes Sobiesiak, Melissa Heimerl & Kari Sampsel (2021) COVID-19 pandemic and violence: rising risks and decreasing urgent care-seeking for sexual assault and domestic violence survivors. *BMC Medicine*, 19:20.
- Ortiz, Liria (2013) MI i arbete med våld i nära relationer - verktyg, nyckelfrågor och exempel. I: Liria Ortiz (red.) *Motiverande samtal i arbete med våld i nära relationer*. Gothia Fortbildning AB.
- Pease, Allan & Barbara Pease (2004) *Att tala så det syns - En bok om att tolka kroppsspråk*. Svensk utgåva: B. Wahlströms bokförlag AB.
- Rauhaus, Beth M., Deborah Sibila & Andrew F. Johnson (2020) Addressing the Increase of Domestic Violence and Abuse During the COVID-19 Pandemic: A

Need for Empathy, Care, and Social Equity in Collaborative Planning and Responses. *American Review of Public Administration*, vol. 50(6–7) 668–674.

Sediri, Sabrine, Yosra Zgueb, Sami Ouanes, Uta Ouali, Soumaya Bourgou, Rabaa Jomli & Fethi Nacef (2020) Women's mental health: acute impact of COVID-19 pandemic on domestic violence. *Archives of Women's Mental Health* 23:749–756.

SFS 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*.

Svensson, Lupita, & Stefan Larsson (2017). *Digitalisering och socialt arbete - en kunskapsöversikt*. (5 uppl.) (LUii reports; Vol. 3, Nr. 5). Lunds universitets internetinstitut (LUii).

Svensson, Peter & Göran Ahrne (2015) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Göran Ahrne och Pete Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Vetenskapliga rådet (u.å) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Intervjuer

Intervju 1: 2021-04-08

Intervju 2: 2021-04-14

Intervju 3: 2021-04-16

Intervju 4: 2021-04-22

Intervju 5: 2021-04-23

Intervju 6: 2021-04-29

Intervju 7: 2021-04-29

